

Qurucusu:
Adil Minbaşyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 15 (6058) 3 may 2024-cü il

Qiyməti 40 qəpik

Şuşaya qayıdış başlanır

Gələn aydan Şuşa
şəhərinə köç başlaya-
caq.

Adalet.az xəber ver-
ir ki, bu barədə Qaç-
qınların və Məcburi
Köckünlərin işləri üzrə
Dövlət Komitəsi məlu-
mat yayıb.

Bildirilib ki, Şuşa
şəhərinə ilkin mərhə-
lədə köçürülecek ailə-
lər arasında püşkatma
keçirilib. Tədbirdə
Azərbaycan Respubli-
kası Prezidentinin Şu-
şa rayonunda xüsusi
nümayəndəliyinin, Şu-
şa Rayon İcra Hakimiyyətinin və Dövlət
Komitəsi yanında İcti-
mai Şuranın nümayen-
dələri de iştirak ediblər.

Qeyd olunub ki, Şuşa şəhərinə köçürülecek ailələr
çoxmənzilli binalarda mənzillə təmin olunacaqlar. Ye-
ni yaşayış sahələri in迪yedək respublika ərazisində
müxtəlif yerlərdə müvəqqəti məskunlaşmış və Şuşa
şəhərində daimi qeydiyyatda olan məcburi köckünlə-
rə verilir. İlk püşkatma şəhid ailələri, qazilər və şəhə-

də tikinti, bərpa-quruculuq işlərində çalışan 20 ailə
arasında keçirilib və onların hər birinə ailə tərkibinə
uyğun mənzil təqdim edilib. Mənzillər 2, 3, 4, 5 otaqlı-
dır. Püşkatmada iştirak etmiş ailələrin may ayının ev-
vəllerində Şuşa şəhərinə yola salınması nəzərdə tu-
tulur. Şuşa şəhərinə köçürülecek ailələr arasında
püşkatma mərhələli şəkildə davam etdiriləcəkdir.

Bu il Azərbaycandan Həcc ziyarətinə səfərin vaxtı açıqlandı

Bu il Azə-
baycanda
Həcc ziyarətinə
ilk zəvvər qrupu
iyunun 4-ü yola
düşəcək.

Elektron Sistem məsuli Vüsal Cahangiri məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, sonuncu zəvvər qrupunun isə iyun
10-da yola salınması planlaşdırılır.

QMİ rəsmisi bildirib ki, Azərbaycandan Həcc ziyarətinə
ayrılan 1 500 nefərlük kvotanın dolmasına az qalıb.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda Həcc ziyarəti ilə bağlı sə-
nədlərin qəbulu fevralın 12-dən başlayıb.

Ziyarət bir nefər üçün qiyməti 5 850 ABŞ dolları təşkil
edir. Ziyarət vahid formada təşkil olunacaq və hava nəqliyyatı ilə həyata keçiriləcək.

Xatırladaq ki, iyunun 16 və 17-də Azərbaycanda Kurban
bayramıdır.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

CİSMANI AYRILIQ ANIM

Bax:şəh-8

Fransa səfiri Azərbaycana qayıtdı

Fransa səfiri Azərbaycana
qayıdır. Adalet.az xəber verir
ki, APA bu barədə öz mənbə-
sinə istinadən məlumat ya-
yıb.

Məlumata görə, Fransa səfi-
ri Ann Buayon Azərbaycana
qayıdır və diplomatik fəaliyyətini
davam etdirir.

Xatırladaq ki, Fransanın
Azərbaycandakı səfiri Bakı və Paris arasında gərginləşən
münasibətlər fonunda məsləhətşəmlər üçün geri çağırılı-
lıdı. Fransa XİN-in yadıydı bəyanatda qeyd olunmuşdu ki,
xanım diplomi Fransa Prezidenti Emmanuel Makron qəbul
edib.

Ermənistanla sərhəddə 35 dirək quraşdırılıb

Azerbaycanla Er-
mənistan arasında
ki sərhəddə koordi-
natların dəqiqləşdi-
rilmesi işləri çərçivəsində
aparılan geodeziya ölçmələri
əsasında nəzərdə
tutulan işlərin yarı-

sindən çoxu 2024-cü il aprelin 29-dək yerinə yetirilib, 35
sərhəd dirəyi quraşdırılıb.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə Baş nazirin müavini
Şahin Mustafayevin Xidməti məlumat yayıb. Məlumata gör-
ə, hər iki dövlətin ekspert qruplarının işi davam edir.

Hikmət Hacıyev: "Hər gün mülki
əhalimiz Ermənistanın yerləşdirdiyi
mina ilə üzləşir"

"Azərbaycanın mülki əhalisi
demək olar ki, hər gün Ermənisi-
tanın yerləşdirdiyi milyonlarla
mina ilə üzləşir".

Adalet.az xəber verir ki, bunu
Azərbaycan Respublikası Prezi-
dentinin köməkçisi - Prezident
Administrasiyasının Xarici siya-
sət məsələləri şöbəsinin müdürü
Hikmət Hacıyev "X" hesabında
yazıb.

"Demək olar ki, hər gün Azə-
baycanın mülki əhalisi ölümcül
"mühərbi qalıqları" ilə - Er-
menistanın yerləşdirdiyi milyonlarla
mina ilə üzləşir. Bu gün
daha bir mina partlayışı baş verib və ANAMA-nın minatə-
mızləmə eməliyyatçı ağır yaralanıb", - Hikmət Hacıyev
qeyd edib.

Bas Prokurorluq: Azad edilmiş ərazilərdən 608 nəfərə aid insan qalığı müəyyən edilib

Bu günə qədər
azad edilmiş ərazil-
lərdən ən azı 608
nəfərə aid insan
qalığı müəyyən edi-
lib.

Adalet.az xəber
verir ki, bunu Əsir və
itkin düşmüş, girov
götürülmüş və tə-
vəndaşlarla əlaqədar
Dövlət Komissiyasının kütüvə informasiya vasitələri üçün
brifinqində Baş Prokurorluğun Kriminalistika və İnformasiya
Texnologiyaları idarəsinin rəis müavini - Kriminalistika şö-
bəsinin rəisi Orxan Rzayev deyib.

O bildirib ki, insan qalıqlarının aşkar olunması ilə bağlı
bir neçə istiqamət var:

"Orada bərpa işləri heyata keçirilir. Bu zaman aşkar olu-
nan insan qalıqları ilə bağlı koordinasiyalı şəkildə yaradılmış
qrup hadisə yerinə ezam olunur, insan qalıqları aşkar edilir,
daha sonra şəxsiyyəti müəyyənləşdirilməsi üçün işlər həya-
ya keçirilir. Xocalı rayonu ərazisində tikinti işləri zamanı 3
kütüvə məzarlıq aşkar edilib".

Şarl Mişel'dən etiraf

"Brüsselde ittifaqa üzv
dövlətlər arasında qərarların
qəbulu zamanı bəzən ikili
standartlar müşahidə olunur".

Bunu Avropa İttifaqı Şurasının
Prezidenti Şarl Mişel etiraf
edib.

O, hamiya bərabər münasibət
göstərməyə çalışdığını, am-

ma buna görə tənqidə məruz qaldığını vurgulayıb.

"Həmisiş çalışmışam ki, hamı bərabər olsun, buna görə
də məni tənqid ediblər. Beşən Brüssel köpüyündə hörmət-
sizlik və ikili standartlar olur", - deyə Avropa İttifaqı Şurasının
prezidenti bildirib.

Ş.Mişel qeyd edib ki, Avropa Komissiyası siyasilaşmış
qurum ola bilməz, o, neytrallığı və obyektivliyə hörmət et-
melidir.

GÜNÜN LƏTİFƏSİ

- Dörd oğlum var: biri müəllimdi, biri həkim, biri mühəndis, biri də oğru.
- Oğrunu oğulluqdan çıxart.
- Bəs evi kim saxlasın, o birilərin hamısı işsizdir?

Prezident: “İndi biz sülhə doğru gedirik”

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mayın 1-də Bakıda işə başlayan "Sülh və qlobal təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərəsi Dialoq Forumunun açılışında çıxışında mühərribədən sonra regionda yaranmış veziyətdən danişib.

Adalet.az xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı Azərbaycanın çox fəal çalışdığını, Ermənistana sülh sazişi ilə bağlı danişqları başlamaq təşəbbüsü irəli sürdüyüünü, hətta baza prinsiplərini və sülh sazişinin layihəsini hazırladığını vurğulayıb.

Ötən ilin sentyabrında Azərbaycanın suverenliyini tam bərpə etdiyiన sələyən Prezident bundan sonra ölkəmizin siyasi hücumlara maruz qaldığını, buna baxmayaraq, yənə de sülh təklif etdiyi deyib. Bildirib ki, indi isə biz müsbət tendensiyadıq, sülhə doğru gedirik.

Bu şəxslərə birdəfəlik maddi yardım veriləcək

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 1941-1945-ci illərdə İkinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş şəxslərə, həlak olmuş və ya sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına, arxa cəbhədə fədakar eməyinə görə orden və medallarla təltif edilmiş şəxslərə birdəfəlik maddi yardım verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Adalet.az xəbər verir ki, dövet başçısının imzaladığı sənədə qeyd edilib ki, 1941-1945-ci illər İkinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş şəxslər 2 min manat mebleğində, İkinci Dünya müharibəsində həlak olmuş və ya sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına, arxa cəbhədə fədakar eməyinə görə orden və medallarla təltif edilmiş şəxslərə birdəfəlik maddi yardım verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Sərəncamın icrası üçün Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət bütçəsində nezərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan 3 milyon manat vəsait ayrılacəq.

Prezident İlham Əliyev bir sıra fərمانlarda dəyişiklik edib

President İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin fealiyyətinin təmin edilmesi və "Azərbaycan Respublikasının Sənaye və Energetika Nazirliyi haqqında Əsasnamənin, nazirliyin strukturunun və aparatin işçilərinin say həddinin təsdiq edilmesi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 15 may tarixli 404 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında" 2014-cü il 11 aprel tarixli 149 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi və "Energetika haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" 1999-cu il 1 fevral tarixli 85 nömrəli Fərmanının ləğv haqqında Fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddesinin 32-ci bəndində rəhbər tutaraq, "Energetika haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 24 oktyabr tarixli 1006-VIQ nömrəli Qanununun icrası ilə elaqədar qərar alıram:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 11 aprel tarixli 149 nömrəli Fərmani (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 4, maddə 365 (Cild I); Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 6 aprel tarixli 30 nömrəli Fərmani) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi haqqında Əsasnamə"nin 3.0.6-cı və 3.0.9-cu yarımbəndiləri ləğv edilsin.

2. "Energetika haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 1 fevral tarixli 85 nömrəli Fərmani (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 2, maddə 69 (Cild I) ləğv edilsin.

Elçin Əmirbəyov: COP29 iqlim problemləri haqqında məlumatlılığın artırılmasına kömək edəcək

COP29-a ev sahibliyi etmək böyük məsuliyyətdir, və eyni zamanda ölkə daxilində iqlim haqqında məlumatlılığın artırılmasına kömək edir.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Braziliyanın "Correio Braziliense" qəzetinə müsahibəsində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirbəyov deyib.

"Bütün dünyadan üzləşdiyi en böyük problemlərdən biri

olan iqlim dəyişikliyi və bütün ölkələrin üzləşdiyi bütün fəsadlardan səhəbet gedəndə, COP29 en mühüm hadisə sayılır. Ölkəmiz iqtisadiyyatı təbii qaz və neft kəşfiyyatına əsaslanan karbohidrogen ölkəsi kimi tanındığından biz artıq bir neçə ildir ki, hökumətimiz strateji məqsədlərindən biri olan yaşıl və bərpə olunan enerji keçidi təmin etməli olduğumuzu anlaysırdı", - deyə o bildirib.

E. Əmirbəyov həmçinin qeyd edib ki, Azərbaycan

Braziliya ilə ticarət əlaqələri ni gücləndirməyə çalışır:

"Braziliya, məsələn, iqtisadiyyatımız üçün çox vacib olan gübərə sahəsində Azərbaycandan idxlə artıra bilər. Çoxlu təyyarə alıdığımız üçün aviasiya sənayesinde de çox yaxşı əlaqələrimiz var. Biz həm də turistlərin sayının artmasını istəyirik, çünki ölkənizi təmsil etməyin ən yaxşı yolu birbaşa uçuşların olmasına sədir və dayanacaqları mümkin qədər qısaltmaq üçün məhz bunun üzərində işləməli idik".

Azərbaycan XİN-dən Fransanın daxili işlər nazirinə cavab

Fransanın daxili işlər naziri Jerar Darmanın tərəfindən Fransa Milli Assambleyasının hüquq komitəsində Azərbaycan-Yeni Kaledoniya əlaqələrindən dənışarken ölkəmizə qarşı səsləndirilmiş əsassız və ittihad xarakterli iddiaları qətiyyətlə redd edir.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuatçı katibi Ayxan Hacızadə Fransanın daxili işlər naziri Jerar Darmanın Fransa Milli Assambleyasının hüquq komitəsində Azərbaycana qarşı səsləndirdiyi iddialara dair cavabında deyib.

"Azərbaycanı Yeni Kaledoniyanın timsalında guya separatçılığı dəstək verməkdə günahlandıran Fransanın daxili işlər naziri undur ki, məhz Fransa tərəfi uzun müddət ərzində Azərbaycanda aqressiv separatizmi des-

təkleyən addımlar atıb, qondarma separatçı rejimin nümayəndələrini Fransada müətəmadi əsasda yüksək seviyədə qəbul edib. Fransanın hakim partiyasının təşəbbüsü ilə Fransa Parlamenti Azərbaycanın erazi bütövlüyü və suverenliyini sual altına qoynan və xələl getirən, separatçı rejimi tanıyan qərar və qətnamələr qəbul etməkle yanaşı, keçmiş qondarma

separatçı rejim ilə dostluq qrupunun fəaliyyətinə imkan yaratdığı məlumdur.

Fransanın daxili işlər naziri erməni əhalinin qətləmək kimi Azərbaycana qarşı heç bir əsası olmayan gülünc və ucuz qarayaxmaya cəhd göstərmək əvəzinə, ölkəsinin uzun illər boyu heyata keçirdiyi və hazırda da davam etdiridiyi müstəmləkəçilik siyaseti çərçivəsində yerli xalqla-

ra qarşı törətdiyi insanlıq əleyhinə cinayətləri, vəhşicəsinə qətle yetirdiyi milyonlarla günahsız insanı unutmamalıdır.

Bütün qeyd olunanların fonunda Fransa hökumət rəsminin beynəlxalq dövlətərəsində münasibətlər baxımından heç bir etik çərçivəyə siğmadan Azərbaycanın konstitusional dövlət quruluşu haqqında qəsdən təhqir dulu ifadələrdən istifadə etməsi tamamilə qəbul edilməzdür.

Bir daha Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmamağı və ölkəməze qarşı əsassız iddialar səsləndirməyə son qoymağı Fransadan tələb edirik.

Ölkəmizin öz milli məraqlarının qorunması üçün bundan sonra da bütün zəruri tədbirlər görəcəyini bir daha bəyan edirik", - XİN rəsmisi qeyd edib.

Doha Bəyannaməsində Azərbaycan və Ermənistən arasında normallaşma prosesinə dəstək verilib

Ərəb Dövlətləri Liqası - Mərkəzi Asiya - Azərbaycan Respublikası Əməkdaşlıq və İqtisadi Forumun 3-cü iclasında Forumun yekunlarına dair Doha Bəyannaməsi qəbul edilib.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, Doha Bəyannaməsində Azərbaycan və Ermənistən arasında normallaşma prosesinə dəstək, sülh müqaviləsinin tezliklə yekunlaşdırılmasına dair çağırış, habelə Azərbaycanın 4 kəndinin qaytarılması nəzərdə tutan delimitasiya razılığının əhəmiyyətinə vurğu öz ekşini təqib.

Bildirilib ki, Doha Bəyannaməsi eyni zamanda bir sira ölkələrdə, o cümlədən Azərbaycanda sülh, sabitlik və təhlükəsizliyə hədə tərəfdən minə təhdidindən dərin narahatlıq ifadə edərək, BMT və üzv dövlətləri, habelə digər maraqlı tərəfləri bu təhlükəyə qarşı mübarizədə dəstək göstərməyə dəvət edib.

Tank bölmələri ilə intensiv döyüş hazırlığı məşğələləri keçirilir

2024-cü ilin hazırlıq planına əsasən, Azərbaycan Ordusunun tank bölmələri ilə intensiv döyüş hazırlığı üzrə məşğələlər keçirilir.

Müdafiə Nazirliyindən bildirilib ki, Ümumqoşun təlim poliqonunda keçirilən məşğələlər zamanı ərazidə təbii və süni maneələrin dəf edilməsi, döyüş maşınlarının idare olunması, şərti düşmən üzərinə dərinlikdən irəliləməklə hücum üzrə çalışmalar yerinə yetirilir.

Həmcinin zirehli texnikanın üzərinə quraşdırılmış silahdan aşkar olunan hədəflərin yerindən və hərəkətdə məhv edilməsi üzrə qarşıya qoyulan tapşırıqlar da icra olunub.

Hərbi qulluqçuların döyüş verdişlerinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə keçirilən məşğələlərdə tankçılarımız yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirirler.

Zelenski: "Ukrayna qalib gəldikdən sonra NATO-ya üzv olacaq"

Ukrayna Rusiya ilə müharibədə qalib gəldikdən sonra Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatına (NATO) üzv olacaq.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski açıqlayıb.

Zelenski Alyansın baş katibi Yens Stoltenberqin iştirakı ilə NATO standartları üzrə peşəkar hərbi təhsil kursları keçən zabitlərlə birgə görüşü zamanı deyib:

"Mənim şəxsi fikrimcə, biz yalnız qələbə qazandığımız zaman NATO-da olacaq..."

Prezident əlavə edib ki, Ukraynanın NATO-ya qoşulması ilə bağlı qərar Alyansa üzv olan bütün ölkələrin yekdil reyində asıldı.

"Çoxluq isə Ukraynanın siyasi olaraq Alyansa qəbul olunması üçün bu, qələbəni tələb edir".

Azərbaycanda korrupsiya əməliyyatının təfərrüati

Vəzifəli şəxslər cinayət başında tutulublar

Respublika Sanitariya-Karantin Mərkəzinin vəzifəli şəxsləri cinayət məsuliyyətine cəlb ediliblər.

Bu barədə Baş Prokurorluq və Səhiyyə Nazirliyi birgə məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu tərəfindən ehalinin sağlamlığının orqanması sahəsində insan və vətəndaş hüquqlarının təmin olunması və etibarlı müdafiəsi, sanitariya-gigiyena xarakterlərin icrası zamanı yol verilən qanunsuzluqların aşkar olunaraq qarşısının alınması, o cümlədən hüquqpozmalara yol veren şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunması istiqamətində mütləküdələr olaraq Səhiyyə Nazirliyi ilə birgə kompleks tədbirlər həyata keçirilir.

Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəesi tərəfindən keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin "Respublika Sanitariya-Karantin Mərkəzi" publik hüquqi şəxsin baş direktoru Saleh Novruzi, direktor müavini Yadulla Balışov və Laboratoriya şöbəsinin müdürü Tahir Vəliyev cinayət başında yaxalananılar.

Fakt üzrə Baş İdarəe Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanıb. Əməliyyat-istintaq tədbirləri ilə həmin

şəxslərin qabaqcadın elbir olaraq müayinə məqsədi nümunələr götürülmədən idxlə və daxili istehsal məhsullarının giyinik sertifikatlaşdırılması və digər bu

əsasında Saleh Novruzi, Yadulla Balışov və Tahir Vəliyev şübhəli şəxs qismində tutularaq Cinayət Məcəlləsinin 311.3.1, 311.3.2, 311.3.3 (qabaqcadın elbir olaraq bir qrup

şəxs tərəfindən təkrar və külli miqdarda rüşvet alma) və 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə selahiyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilib, hər 3 şəxsin yaşı ve sahəhəti nəzəre alınmaqla, bərələrində istintaq orqanının vəsətəti, ibtidai araşdırma prosessual rəhbərliyi

kimi qanunsuz hərəkətləri müqabilində işlədikləri quruma müraciət etmiş ayrı ayrı vətəndaşların külli miqdarda pul və saitlərini rüşvet qismində almalarına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Qeyd edilən vəzifəli şəxslərin xidməti otaqlarında və digər ünvanlarda aparılmış axtarışlarla iş üzrə əhəmiyyət kəsb edən sənəd və başqa sübutlar aşkar edilərək götürülüb. İlkin sübutlar

həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında məhkəmənin qərarı ilə ev dus-taqlığı (əsas) və vəzifədən kənarlaşdırma (əlavə) növündə qətimkan tədbirləri seçilib.

Hazırda iş üzrə bütün qanunazidd hallar tam və hərtərəfli araşdırılmaqla digər təqsirli şəxslərin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində zəruri istintaq-əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

Deputat: "Bu, satınalmalarla bağlı yeni qaydaların tətbiqilə bağlıdır"

"2024-cü ilin ilk 2 ayında Azərbaycanın xarici ticaret dövriyyəsi 6 milyard 428 milyon dollar olub. İxracatımız 3 milyard 981 milyon, idxlərimiz isə 2 milyard 446 milyon dollar".

Adalet.az xəber verir ki, bunu iqtisadçı deputat Vüqar Bayramov deyib. O bildirib ki, bu müddətde xarici ticaret dövriyyəsi faktiki qiymətlərlə 23,5 faiz, real ifadədə 15,0 faiz, o cümlədən idxlə 19,9 faiz, ixrac isə 12,7 faiz azalıb:

"Qeyri neft-qaz məhsullarının ixracı əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə faktiki qiymətlərlə 30,1 faiz, real

ifadədə 36,9 faiz azalaraq 455,0 milyon dollar teşkil edib. Diqqəti çekən məqam ondan ibaretdir ki, bu ilin ilk 2 ayında neftin dünya bazar

qiymətində əvvəlki ilin uyğun dövrü ilə müqayisədə kəskin fərq olmayıb. Belə ki, Brent markalı neftin bir barelinin qiyməti 2023-cü ilin yanvar ayında 82,5, fevral ayında 82,8, bu ilin ilk aylarında isə uyğun olaraq 80,12 və 83,48 dollar olub. 2023-cü ilin ilk 2 ayında 82,65, bu ilki dövr üçün isə 81,8 dollar orta qiymət qeyd edilib. Göründüyü kimi neftin dünya bazar qiyməti ticaret dövriyyəsi azalmasi üçün təsirli faktor olmayıb. Bununla belə, neft hasilatındaki eniş ümumi ticaret dövriyyəsində azalma ya gətirib çıxarıb. Neft hasilatı bu müddətde 6,7 faiz

azalıb. Azərbaycan ixracatının 90 faizə yaxını neft və qaz ixracatı təşkil etdiyi üçün bu ümumi ticaret dövriyyəsində azalmalar ilə müşahidə olunur. İdxalin azalması mövsümi faktorlar və eləcə də dövlət satınalmaları ilə bağlı yeni qaydaların tətbiqi le bağlıdır.

Elektrik enerjisi, spirtli və spirtsiz içkilərin ixracatının azalması isə ümumi qeyri-neft ixracatına təsir göstərib. İqtisadiyyatın diversifikasiya baxımından isə qeyri neft-qaz ixracatının strukturunun və ixrac bazarlarının şaxələndirilməsi prioritet olaraq qalmaqdadır".

Akopyan: «Azərbaycan 10 noyabr Bəyanatını ardıcılıqla həyata keçirir»

Ermenistanda Azərbaycana qarşı aksiyaya qoşulan hərbçilərə cinayət işi açılıb.

Ermenistanda Azərbaycana məxsus kəndlərin geri qaytarılması revanşist əhvalruhiyyədə olanların narazlığı ilə qarşılığında. Bir neçə gündür ki, ölkənin ayrı-ayrı yerlərində azzalı etiraz aksiyaları keçirilir. Müxalifet bu aksiyalara daha çox adamın çıxmamasına çalışsa da, hələ ki buna nail ola bilmir.

Revanşistlərin fitvasına uyanlar arasında az sayıda hərbçi də var. Aprelin 26-da 20-yə yaxın müqaviləli hərbçi Tavşudakı aksiyalara qoşularaq, Qazaxın Bağanis Ayır, Qızılhacılı, Aşağı Əs-

Ardınca qanunsuz aksiyalara qoşulan hərbçilərin peşman olduğunu eks etdirən səslən videoalar yayılıb.

Ermenistan Silahlı Qüvvələri Baş Qərargahının keçmiş rəisi, general Movses Akop-

yan da hərbçilərin prosesə qarışmasını pisləyib. "Hraparak" a müsahibəsində Akopyan deyib ki, qanunsuz aksiyalara qoşulan hərbçilər cinayətə keçirdilər:

"Onların hərbi geyimdə olması cinayətdir".

Movses Akopyan təessüfələ qeyd edib ki, Azərbaycan tərəfi 10 noyabr 2020-ci kl tərixli üçtərəfli Bəyanatın bəndlərini bir-bir həyata keçirir:

"Men dəfələrlə qeyd etmişəm. 9 noyabr (10 noyabr red.) sənədinin bəndləri var, Azərbaycan həmin bəndləri ardıcılıqla həyata keçirir".

Bununla yanaşı, general Movses Akopyan da Paşinyan hakimiyyətindən nəzəriliği ifadə edib. Modern.az

İtkin düşən 6 hərbçiyə şəhid statusu verilib

"Bilirsiniz ki, üçtərəfli bəyanat imzalandıqdan dərhal sonra hər iki tərəfin aidiyəti dövlət qurumları tərəfindən Rusiya sülhməramlı kontingentinin və Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin da iştirakı ilə ərazidə çox ciddi axtarış-araşdırma işləri keçirildi".

Adalet.az xəber verir ki, bunu Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının katibi, İçi qrupunun rəhbəri İsmayılov Axundov "Vətən mühərribəsində itkin düşmüş 6 hərbçinin tapılması üçün hansı işlər görülür?" sualına cavab olaraq deyib.

O bildirib ki, hətta valideynlərin istəyi nəzəre alınaraq, onlar da axtarış-araşdırma işlərinə cəlb edilib. Lakin aparılan axtarışlar nəticə verməyib və həmin şəxslər itkin düşmüş şəxslər kimi Dövlət Komissiyasında qeydiyyata alınıblar: "Qanunvericiliyin tələblərinə əsasən, onlara artıq şəhid statusu verilib".

Buna baxmayaraq, bu məsələ heç vaxt gündəlikdən düşməyib, düşməyəcək də. Həm Vətən mühərribəsi dövründə itkin düşən 6 nəferin, həm Vətən mühərribəsindən sonra Laçın istiqamətində itkin düşmüş 2 əsgərimizin taleyinin müəyyən olunması qarşımızda duran əsas vəzifelərdən birlər". APA

Səməd Seyidov: Frank Svabe siyasi terrorçudur

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) Almaniyyadan olan deputati Frank Svabe Avropaya integrasiya ideyasını məhv edən siyasi terrorçudur.

Adalet.az xəber verir ki, bunu Milli Məclisin AŞPA-dakı nümayənde heyətinin rəhbəri Səməd Seyidov rəsmi "X" hesabındaki paylaşımında deyib.

S.Seyidovun sözlərinə görə, Svabe əsl üzünü açıb:

"O, özünü, ölkəsini və Avropa Şurasını rüsvay edən müzdu lu siyasetçi, həmçinin AŞPA-da qeyri-qanuni olaraq həkimiyəti elə keçirən və təkcə bu təşkilatı deyil, həm də Avropa integrasiya ideyasını məhv edən siyasi terrorçudur".

Əhməd İsmayılov Sığortaçılar Assosiasiyanın icraçı direktoru ilə görüşdü

Medianın inkişafı Agentliyinin (MEDIA) icraçı direktoru Əhməd İsmayılovla Sığortaçılar Assosiasiyanın icraçı direktoru Elmar Mirsalayev arasında görüş keçirilib.

MEDIA-dan Adalet.az-a bildirilib ki, görüşdə Əhməd İsmayılov ölkəmizdə media sahəsində həyata keçirilən İslahatların gedisiştən dənəniş, cəmiyyətin, eləcə də media subyektlərinin və jurnalistlərin sığorta sektorlu ilə bağlı məlumatlılığının artırılmasının vacibliyini vurğulayıb.

Elmar Mirsalayev isə son illər sığorta sektorunda aparılan İslahatlardan və əldə olunan nailiyyətlərdən bəhs edib, birge layihələrin icrasının xüsusi önəm daşıdığını bildirib.

Görüşdə ikitərəfli elaqələrin gücləndirilməsi, şəxsləri əməkdaşlıq və münasibətlərin inkişaf perspektivləri ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Avropa İttifaqında "TikTok" bloklana bilər

Avropa Komissiyasının (AK) rəhbəri Ursula Fon der Lyayen Ai-də "TikTok" sosial şəbəkəsinin bloklanmasını istisna etmir.

Adalet.az "Politico" nəşrine istinadla xəber verir ki, bunu xanım Lyayen Niderlandın Maastricht şəhərində keçirilən tədbirdə deyib. O, həmçinin Avropa Komissiyasının TikTok'u korporativ telefonlarda qadağan edən ilk təşkilat olduğunu xatırladıb.

Qeyd edək ki, Avropa İttifaqı öten il avqustun 25-dən etibarən 19 onlayn platformanın fealiyyətinə nəzarəti gücləndirmək qərarına gelib. Hazırda onlara X, "TikTok", "Instagram", "YouTube", "Google" və "Amazon Store" kimi sosial şəbəkələr daxildir. Avropa Komissiyası yeni qanunun uşaqların müdafiəsi, həmçinin dezinformasiya ilə mübarizə məqsədi daşıdığını vurğulayıb.

AK-nin məlumatına görə, həmin platformaların Avropa qaydalarına uyğunluğu diqqətə yoxlanılacaq və pozuntular aşkar ediləcəyi təqdirdə onlara qarşı sanksiyalar tətbiq olunacaq.

Rüstem Hacıyev

ABŞ-da Prezident seçkiləri ərəfəsində "qasırğa" gözlənilir...

Prezidentliyi namızəd, müqəddəsdən-müqədəs sayılan, ABŞ-in pul-kredit siyasetinə müraciət etmək istəyir

Amerikan KIV-ləri Donald Trampın iqtisadi programını müzakirəyə çıxarıb. Bu programın bəzi detalları medianın əlinə keçib. Bunlardan biri də, Federal ehtiyat sisteminin (FES) müstəqilliyyinin məhdudlaşdırılması ilə bağlıdır. On iliklərdir ki, bu məsələ iqtisadçıların diqqət mərkəzində olsa da, son anlarda onun həyata keçirilməsi qətiyyən mümkün olmayıb.

İndi isə vəziyyət dəyişir. The Wall Street Journal yazır ki, Federal ehtiyata birbaşa prezidentin nəzarət etməsi ideyası Tramp komandası tətəfindən iqtisadi reformaların aparılması yönündə iri miqyaslı planın bir hissəsi kimi müzakirə olunur. Prioritet məqsəd ölkə başçısının dolların emissiyasına nəzarət etmək imkanlarının yaradılmasıdır. Başqa sözlə, Tramp müqəddəsdən-müqəddəs sayılan ABŞ-in pul-kredit siyasetinə müraciət etmək istəyir.

Iqtisadi liberalizm baxış bucağından faktiki olaraq mərkəzi bank sayılan Federal ehtiyat sisteminin müstəqilliyyi əsas elementlərdən biri kimi qiymətləndirilir. Ona görə də, dərc olunan məlumat, liberal ekspirlərdə ciddi təşviş yaradıb.

Trampın seçki qərəvgahı məlumatın dəqiqliyini təsdiq etmir. "Gəlin daha konkret olaq: əgər məlumat birbaşa Tramp tərəfindən, və yaxud onun təyin etdiyi seçki komandasının hər hansı bir üzvü tərəfindən səsləndirilsə, bu cür siyasi bəyənatlar rəsmi sayılmalıdır" - deyə Trampın seçki komandasından bildirilib.

Diger tərəfdən isə, tramçılardan Federal ehtiyat sisteminə nəzarət etmək cəhdləri heç də sərr deyil. Hələ birinci prezidentliyi dövründə Tramp dəfələrlə FES-ə əsas stavkaların müyyəyen edilməsində təyiziq göstərməyə cəhd etmişdir.

FES-in müstəqilliyi ilə bağlı, Ağ Evdə çoxsayılı müzakirələr aparıldığı da məlumdur. Bir tərəfdən bu təşkilatın rəhbəri, qanunvericiliyə görə, Senatla razılışdırıldıqdan sonra president tətəfindən təyin olunur, digər tərəfdən isə dövlət başçısının onu vazifəsindən azad etmək imkanlarında müyyəynlik yoxdur. Yəni qanunvericilikdə bunu necə həyata keçirməkə bağlı konkret mexanizm yoxdur. Hələ tarixdə heç bir prezidentə ölkənin baş bankını istefaya göndərmək nəsib olmayıb.

FES-in necə idarə olunması və stavkaların nizamlanması birbaşa dövlət borcu problemləri ilə əlaqədardır. Dövlət borcu isə ildən-ilə rekord dəfəcədə artımaqdadır və hazırda 35 trilyon dollara yaxındır. Son iki ildə təkcə bu borclara görə ödənilən faizlərin miqdarı iki dəfə artaraq 659 milyard dollara çatıb.

Politiko qəzetinin yazdığını görə, Tramp bu məsələni devalivasiya yolu ilə həll etmək istəyir. Bu bir tərəfdən idxalı ucuzlaşdırmaqla ticarət çatışmazlığına pozitiv təsir göstəre, eyni zamanda Çin və Avropa iqtisadiyyatına zərba vura bilər.

Lakin devalivasiyanın açıq-aydın neqativ tətəfləri də var ki, o da amerikan vəyəndaşlarına qəçiləməz inflasiya şoku yaratmaqdən ibarətdir. Ona görə də ekspertlər hesab edirlər ki, devalivasiya olacaqı gözlənilmir. Güman edilir ki, "bir addım geri- iki addım irəli" strategiyasından istifadə olunsun.

Bütün bunlar ehtimallardır. Lakin qeyd olunur ki, 45-ci prezidentin yenidən hakimiyətə qayıdışı, Tramp və tərəfdəşlərinin da nümayəndəsi olduğu yeni amerikan məhdudcuları idealogiyasının daşıyıcıları, globalist layihələrin sonunu getirə bilər.

Bundan başqa, ehtimal olunur ki, bu cür xəbərlərin yayılması təkcə strateji deyil, həm də taktiki məqsədlər daşıya bilər. Hazırda ABŞ-da iqtisadi vəziyyət seçkiqabı diskusiyaların mərkəzində dayanır. Tramp opponentinə bu sahədə təyiziq göstərməkdədir: "Bayden inflasiyaya nəzarəti itirib..." - deyə Corciyada tətəfdəşləti ilə keçirdiyi mitinqdə bəyan edib.

Bir çox ekspertlər Trampın təşəbbüsünə skepsis yanaşırlar. Güman edilir ki, Tramp bu tezislərlə hələ birinci prezidentliyi dövründə də çalışıb. Lakin həmin vaxtlar sistem dəha geclü olduğunu üçün ideyalarını həyata keçirə bilməyib.

Bütün bunlarla yanaşı, bir çox ameriksn ekspertləri, amerikan iqtisadi modelində struktur dəyişikliklərinə getməyin vacibliyini qeyd edirlər. Tramp yenidən prezident kreslosuna yiyələnməyi bacararsa, onda onun radical yanaşması bir çox faktorlardan, birinci növbədə liberal elita ilə qarşıdurmadı kimin daha güclü olmasından asılı olacaq.

"İsvestiya" qəzetinin materiallarından istifadə olunub

Ermənistən Rusiyaya "şok": "Rusiyadan imtina edib, yeni AES-i ABŞ-la tikəcəyik

Xatırlayırsınızsa, ötən ilin dekabrında Rusyanın "Rosatom" dövlət şirkəti və Ermənistən hökuməti arasında Metsamor AES-in istismar müddətinin 2036-ci ilə qədər uzadılması haqında saziş imzalandı.

"Rosatom"un məlumatına görə, Rusiya və Ermənistən arasında iqtisadi əməkdaşlıq üzrə hökumətlərarası komissiyanın iclasında bu barədə razılıq elde olundu.

Sənədi Metsamor AES-in baş direktoru Eduard Martirosyan və "Rosatom"un layihələr üzrə direktoru Yuri Sviridenko imzaladılar.

"Rosatom" Ermənistən AES-in modernlaşdırılmasına birinci mərhələsinin müsbət nəticələrini nəzərə alaraq, stansiyanın 2036-ci ilə qədər səmərəli və təhlükəsiz işləməsinə təminat verdi.

Ötən ay isə Ermənistən baş nazir Nikol Paşinyan

Brüsselde keçirilən beynəlxalq nüvə enerjisi sammitinde çıxışı zamanı dedi ki, Er-

direktoru Eduard Martirosyan deyib ki, bizdə belə müzakirə getmir və Ermənistən özü-

mənistən Metsamor Atom Elektrik Stansiyasının (AES) yeni enerji blokunu indikinin istismar müddətinin sonuna - 2036-ci ilə qədər istifadəye vermek niyyətindədir. Amma bundan cəmi bir neçə gün sonra situasiya dəyişib. Beləki, Ermənistən AES-in baş

nün yeni enerji blokları tikməyə vaxtı olacaq. Bu, faktiki Rusyanın təklifindən imtina edilməsi deməkdir.

Rusiya bu açıqlamadan sonra "şok" vəziyyətinə düşsədə imtina səbəbini axtarmağa ərimiyib. Məlum olub ki, bu gün Ermənistən əra-

zi idarəetmə və infrastruktur nazirinin müavini Akop Vardanyan məlumat yayıb və məlumatda deyilir ki, Ermənistən yeni AES-in tikintisi ilə bağlı texniki-iqtisadi tədqiqatlar aparılır.

"Amerika təşkilatları da bu prosesde iştirak edir. Ekspertiza hansı texnologiyanın və hansı güclə elektrik stansiyasının respublika üçün daha səmərəli və iqtisadi cəhətdən sərfəli olacağını anlamağa imkan verəcək".

Deyəsən ABŞ-in aprelin evvelində atom enerjisinin inkişafı və enerji təhlükəsizliyinin temin edilməsi məsələsində Ermənistən dəstək verməyə hazır olduğunu bildirməsi Ermənistəni Rusiya əleyhinə növbəti bir addım atmağa vadar edə bilib.

Əntiqə Rəşid

Mina probleminin aradan qaldırılmasında xarici dəstəyin göstərilməsi zəruridir

29 aprel 2024-cü il tarixində minatəmizləmə sahəsində donor ölkələrin əlaqələndirmə formatı olan "Minatəmizləmə Dəstək üzrə Qrup"un Cenevre şəhərində keçirilmiş iclasında Azərbaycanın minatəmizləmə sahəsində yardım-

burbanları, minatəmizləmə sahəsində əldə edilən nailiyətlər və çətinliklər, ehtiyac duyulan xarici yardımın və mina probleminin sahəsində Azərbaycanın beynəlxalq fəaliyyəti haqqında toplantı iştirakçılarını məlumatlandırib.

Azərbaycanlıların öz doğma torpaqlarına geri qayıdışına, işğaldən azad edilmiş erazilərimizdə berpa və yenidənqurma işləşmə, əhalinin təhlükəsizliyinə birbaşa təsir edən mina probleminin təzliklə aradan qaldırılmasına lazımi ölçüdə xarici dəstəyin tərəfdiləşmiş dağıntı və mina probleminin miqyası, mina

xarici işlər Nazirliyindən Adəlet.az-a verilən məlumatə görə, iclasda iştirak edən Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyi və ANAMA-nın nümayəndələri Ermənistən tətəfindən ölkəmizdə tərəfdiləşmiş dağıntı və mina probleminin miqyası, mina

min humanitar həmçəriyin şərti kimi inkişaf, sülh və barışğa yardım edə biləcəyi iclas zamanı vurğulanıb.

Tədbirdə ölkəmizdəki mina probleminin bu və ya di-

ger aspektləri haqqında fikir münbadilesi aparılıb və bu məsələ üzrə problemlərin həlli məqsədile müzakirələrin davam etdirilməsi razılaşdırılıb.

Tatoyan: "Azərbaycanlıların 96,2% -i Zəngəzur, İrəvan və Göyçəni tarixi yurdu hesab edir"

"Aprelin 18-de Azərbaycan Prezidenti yanında Sosial Araşdırımlar Mərkəzi Ermənistən Respublikası ilə bağlı sorğular dərc edib".

Adəlet.az xəber verir ki, Bu barədə Arman Tatoyan məlumat yayaraq bildirib ki, Ermənistənla bağlı sorğularda yaşayış məntəqələrimiz azərbaycanlı adları altındadır: "96,2% "Zəngəzur, İrəvan və Göyçəni" (Sünik, İrəvan və Sevan) Azərbaycanın tarixi torpaqları hesab edir.

58,1% "Qərbi Azərbaycan" a yaxın 5 il ərzində, 19,9% isə 5-10 il ərzində qayıdışın olacaqına inanır.

76,9 faiz hesab edir ki, "Qərbi Azərbaycan" a qaydışın uğurunun açarınan tarixi yaddaşın bərpası olduğunu, 32,4%-i dini və mədəni dəyərlərin təbliği, 18,4%-i

ise media təbliğatının olduğuunu bildirib.

Ən çox 57,9%-i "Güçay rayonu"na (yeni Sevan), 37,5%-i "Güçay" gölünə, 43,9%-i "Zəngəzur rayonuna", 40,6%-i dini abidələri görmək üçün getmək isteyir. 29,6% - "İrəvan" (yeni İrəvan), 28,3% - Götə məscid.

57,5%-i "Qərbi Azərbaycan" in (yeni Ermənistən ərazisinin) tarixi-mədəni ərisinin məscidlərlə, 24,2%-i Ağvənan məbədləri ilə, 30,0%-i İsləm məqəddəs yerləri ilə və s. zəngin olduğunu bildirib.

Bu sorğular Azərbaycan dövlət siyasetinin istiqamətlərini ifadə edir və bu, əslində Azərbaycan Hökumətinin mövqeyidir. Həmçən olduğu kimi, ictimai rəy adı altında Ermənistənə qarşı təcavüzkar və aqressiv siyaseti qanuniləşdirilərlə. Bütün bunlar Azərbaycan hökumətinin anti-erməni siyasetinin tərkib hissəsidir. Amma burada önemli olan

odur ki, Azərbaycan hökuməti öz əməllərini qanuniləşdirmək üçün mövcud olmayan tarixi faktları uydurur, Ermənistən hökuməti isə bizim sərəf bizim xeyrimizə olan real mövcud tarixi faktları müasir şərtlərlə ziddiyət teşkil edir".

İndi biri bu qaraqə kökənlə həyətə salsın ki, məsələn, adını Vardenis qoyub erməniləşdirildiğiniz Basarkeçər İrəvan quberniyasının Yeni Bəyazid qəzasında mahal olub... Hələ Çar Rusiyası həyətə Qafqaza yığmamışdan əvvəl 1813-1828-ci illərə qədər burada azərbaycanlılar yaşayıb. Daha dəqiq isə 1831-ci il əhalinin siyahıya alınmasında burada 178 nəfər yalnız azərbaycanlılarının yaşadığı göstərilir]. 1831-ci ildən sonra Türkiyədən köçürülen 1296 nəfər (1873-cü il siyahıya alınmasına əsasən) erməni burada yerləşdirilmiş, azərbaycanlılar sıxışdırılmışa başlanmışdır.

1897-ci ildə burada 85 nəfər azərbaycanlı, 2108 erməni yaşamışdır. 1969-cu il fərmanı ilə adı dəyişdirilib Vardenis qoyulmuşdur. Bildiğiniz kimi 1988-89-cu ildə isə Azərbaycanlılar Ermənistən ərazisindən tamamilə çıxarılmışdı.

P.S. İndi əgər iddia edirsinizsə, erməni tarixi daha dəqiqidir. o zaman deyin görüm 1969-cu il qədər mahal niyə Göyçə adını daşıyıb və sizin murdar ayağınız əraziyimizə dəyənə qədər Göyçədə azərbaycanlılar yaşayıb. Sübut edin də, sübut edin tarixinizi... Bir cədəfənən əmələ keçir ortaya fakt qoyun... Unutmayın, Zəngəzura Sünik, Dərələyəzə Ayotsdzor, Göyçəyə Sevan, Qəmərliyə Artaşat deməmişdən əvvəl onların qədim adlarını da yada salın.

Əntiqə Aslan

Baş nazir: "Salome Zurabishvili satqındır, xəydanatkdir"

Gürcistanın baş naziri İrakli Kobakhidze ölkə prezidenti Salome Zurabishvili satqını adlandırdı.

Gürcü mətbuatı bildirir ki, baş nazir prezidenti dövlətin milli maraqlarına xəyanet etdiyinin iddiasındadır: "Ön kəderlisi odu ki, hele də qanun olaraq Gürcistanın prezidenti adlandırılın şəxs sözün eş menasında, sadəcə olaraq bu ölkənin satqınıdır. O, birbaşa Gürcistanın milli maraqlarına xəyanet edir".

Onun sözlerinə görə, Zurabishvilinin ölkə prezidenti postunu tutması da üzüctür. Bunun üçün o, gürcü xalqından "şəxşən üzr isteyib".

Xatırladaq ki, Gürcistanın hakim partiyasının rəhbərlik etdiyi hökumətə prezident arasında köklü fikir ayrılıqları ötən il, Zurabishvilinin Nazirlər Kabinetinin icazəsi olmadan Avropa turnelərinə çıxmazı ile başlayıb. Bu ziddiyetlər son günər hakim partiyanın ölkə parlamentində "Xarici təsirin şəffaflığı haqqında" qanun layihəsini müzakire etməsi ile daha da kəskinləşib. Prezident də, Gürcüstan müxalifəti də bunu "Rusiya qanunu" hesab edir.

Beləki, Gürcistan prezidenti Salome Zurabishvili Tiflisdə parlament binası yanlığında xarici agentlər haqqında qanuna qarşı keçirilən aksiyada ölkə hökumətini və parlamentini təxribatda ittiham edib.

Dövlət başçısı bu baredə X sosial şəbəkəsində yazdı: "Tiflisdə Rusiya qanunu (xarici agentlər haqqında qanun) qarşı kütüvə etirazların ikinci gecəsi. Hakimiyətin xalqın iradesinə zidd və tərəfdəşlarının etirazına baxmayaraq,

bu qanunu qəbul etməkdə israr etməsi açıq-aşkar təxribatdır", deyə Zurabishvili bildirib.

Qeyd edək ki, 2019-cu ilin aprel - may ayında Gürcistan prezidentinin

xinin ən parlaq dövrü olan "Qurucu David" və daha sonra Tamaranın hakimiyəti dönməndə monastır gürcü kilsəsinin təsiri altına düşüb. Bundan sonra məbed gürcüləşdirilir" desədə onlar dinləmədilər.

Hətta Gürcüstanın prezidenti Salome Zurabishvili Azərbaycanla həmsərhəd zonaya səfər etdi və Gürcistan və Azərbaycan arasında dövlət sərhədinin 34 faizinin mübahisə predmeti olduğunu bəyan etdi.

Bu açıqlamadan sonra gürcü ekstremistləri hücum edərək erazilədə keşik çəkən

iki Azərbaycan esgerinin silahını əlin-dən alıblar, sosial mediada yayılmış, hadisə şahidləri tərefindən çəkilmiş gö-rüntülərdən bəlli olur.

Video görüntülerdə azərbaycanlı esgerin öz həmkarına "onlara de bizim avtomati versin" deməsi eşidilir. Görüntülərdə həmçinin bəzi gürcü fəalların Azərbaycan esgerlerinin üzərinə yeri-yib, onlara suullar verməsi də müşahidə olunur. Azərbaycan hərbçisinin temkinli davranışçı sayesində nə itki baş verdi, nə də iki ölkə arasında müharibəye zəmin yaradı.

Bəlkə də, baş nazir səhv söz demir...

Əntiqə Aslan

Ədliyyə general-mayoru münaqişəni qızışdırır: Ermənilərə çağırış ...

Ermənistanın ədliyyə general-mayoru Tatul Petrosyan yenə qızıştır.

Onu əsəbləşdirən isə ötən gün İrevanda Tavuşun Kirants kədinin sakinləri ilə erməni baş nazırı Nikol Paşinyan və hökumət üzvləri arasında qapalı görüş keçirilməsi, eyni zamanda ermənilərin həmin görüşdən pərişan çıxmazı olub. Həmçinin "Ermənistan" fraksiyasının deputati Qarnik Danielyanın Kirants kədinin iki hissəyə bölündüyü xəberi də Petrosyanı dəli edib.

Erməni mediası xəber verir ki, Tavuşa dəstək prosesi genişlənir. Son günlər Ermənistanın müxtəlif bölgələrində, o cümlədən İrevanda etiraz aksiyaları keçirilir. Vətəndaşlar müxtəlif vaxtlarda yolları bağlayır, nümayişlər, maariflən-

dirmə yürüşləri, aksiyalar keçirirlər. Ədliyyə general-mayoru Tatul Petrosyan vətəndaşların bu qiyamının nəticə verəcəyinə əmindi. Deyir ki, ölkəni xilas etməkdə yorulmaq, məyus olmaq olmaz, ümidiyiz olmaz: "Tavuş bölgəsindən alovlanan bu herəkat mütləq davam etməlidir. Xalq tədricən bir ideya ətrafinda

birləşməlidir. Gözləmək olmaz, susmaq olmaz".

Qeyd edək ki, Ermənistanın ədliyyə general-mayoru Tatul Petrosyan Azərbaycanın haqq işini həyata keçirməsindən bərk qorxuya düşüb. O, ötən ayın sonundakı açıqlamasında Ermənistan hakimiyətinin Rusiyani buradan çıxarıb, ölkəni türk vilayəti-nə çevirməyə çalışdığını söyləmişdi: "Rus sərhədçilər Ermənistanı tərk edən kimi türkler deyəcəklər ki, yeni sərhəd çəkmək lazımdır, cünti Sovet ittifaqı yoxdur, ona görə də Ermənistanın əvvəlki sərhədləri də yoxdur. Paşinyan deyir ki, hele də delimitasiya üçün xəritələr mövcud deyil. Onlar hər bir halda azərbaycanlılar uyğun olan xəritəni əsas götürəcəklər".

Əntiqə Rəşid

Arutyunyan hansı sırları açıb?

"Ermənistan pərdəarxası danışqarda Azərbaycana təslim olub".

Adalet.az xəber verir ki, bu barəde Ermənistanda "Qara pantera" herbi qruplaşmasının rəhbəri Serob Qasparyan deyib. Qasparyan bildirib ki, təslim aktına görə Ermənistanın silahlanması haqqı yoxdur: "Buna görə Azərbaycan Ermənistana silah göndərilməsinə qarşı çıxır. Hazırda Ermənistan rəhbərliyi himnimizin, gerbimizin, konstitusiyasımızın dəyişməsindən danışır. Bu o deməkdir ki, ölkəmiz artıq təslim olub".

Qasparyan sensasiya hesab oluna-caq iddia irəli sürüb. "Mən kartları açmaq isteyirəm. Qarabağın keçmiş "rəh-

bəri" Araik Arutyunyan iki il əvvəl mənə bir sirri etiraf etmişdi. Bildirmişdi ki, Ermənistan ordusu patrul xidməti ilə əvəz olunacaq.

Yeni Ermənistanda ağır hərbi texnika olmayıcaq, sərhədi tüfənglə - avtomatla silahlanmış patrul xidməti qoruyacaq. Bu, Azərbaycanın tələbidir və o deməkdir ki, Ermənistan qeyd-şərtləşsiz telim olub. Ermənistana vaxt verilib.

Məlumatlar var ki, iyun ayı sonuncu vaxtdır, buna qədər sərhəddə erməni ordusu qalmayıcaq, ordunun patrul xidməti ilə əvəzlenmesi prosesi həyata keçiriləcək", - o bildirib.

Qasparyan bildirib ki, Ermənistanın bütün sərhədləri Azərbaycanın nəzarətində olacaq. (Publika.az)

Rüstəm Hacıyev

Bayden "tuman bağın" çəkməyə çalışır

ABŞ -in Şimali Korolina ştatının Şarrott şəhərində baş verən atışmadan narahatlıq keçirən president Co Bayden, konqressi ölkədə silah satışına nəzarəti gücləndirməyə səsləyib.

Ağır nəticələrə gətirib çıxaran silahlı atışmalarla bağlı xəbərlər, artıq Birləşmiş Ştatlarda adı hala çevrilib. Amerikan lideri, hadisələrin "qırmızı xətti" keçməsindən narahat olub və deyəsən "tuman bağının" çəkilməsi barədə düşünməyi qərara alıb. Bayden hüquq mühafizə orqanlarını, əlavə tədbirlər görməyə, "silahlı zorakılığa" qarşı ciddi tədbirlər görməyə çağırıb.

"Birbaşa inidən, konqress liderləri hücum silahlarının satışını qadağan etməli, silah mağazalarında silahların tehlükəsiz saxlanılmasına tələbkarlığı artırımalı, potensial təhlükə yarada bilən insanlardan odlu silahların ümummilli qaydada müsadira edilməsi ilə bağlı qanunlar qəbul etməyə başlamalıdır"- deyə Ağ Evin mətbuat xidməti prezidentin sözlərini çatdırıb.

Atışma aprelin 29-da, Şimali Korolina ştatında baş verib. Qanunsuz silah saxlamaqda ittihad olunaraq axtarışda olan kişi, onun yaşadığı evə təraf gələn polisləri görərək, onlara atəş açmağa başlayıb. Polis rəisi Conn Cenninqs bildirib ki, atəş açan şəxs məhv edilib, daha sonra evdən əlində silah olan daha bir nəfər çıxaraq atəş açmağa başlayıb.

Son məlumatlara görə, atışma zamanı ABŞ əməliyyat gruppunun dörd marşalı ölüb, dördü isə yaralanıb.

Dünyanın demokratiya besiyidir də, istənilər vətəndaş silah mağazalarından pasportunu göstərərək istədiyi silahı ala bilər. Sonra da, yüz illər əvvəl Amerikaya gelən quldur babalarının genlərinin oyandığı zamanı, o silahı götürüb insanların kütüvə toplaşdıgı məkanlara, məktəblərə hücum edərək kütüvə qətillər törədə bilərlər.

Yeni konstitusyanın qəbulu barədə son qərarı TBMM verəcək

Türkiyədə yeni konstitusyanın qəbulu ilə bağlı müzakirələr davam edir.

Adalet.az xəber verir ki, bunu Türkiye Büyük Millət Məclisinin (TBMM) sədri Numan Kurtulmuş jurnalistlərə açıqlamasında deyil. O bildirib ki, siyasetçilər bu məsələdə fealılıq göstərirler: "Mayın sonuna qədər siyasi partiyaların fikirlərini almaq isteyirik. Proseslər uğurla davam edərsə, nəticə əldə olunacağına inanırıq". N.Kurtulmuş söyləyib ki, son qərarı TBMM verəcək: "Tekcə siyasi partiyaların fikirləri ilə kifayət-lənməyəcəyik. Həm də vətəndaş cəmiyyətlərinin fikirlərini öyrənəcəyik".

COVID peyvəndi qan ləxtalanmasına səbəb ola bilər

Global biofarmasevtik şirkəti "AstraZeneca" ilk dəfə etiraf edib ki, onun COVID peyvəndi nadir yan təsirə - trombositopeniya sindromu ilə tromboza səbəb ola bilər.

Adalet.az xəber verir ki, bu barədə B.Britaniyanın "The Telegraph" qəzeti məhkəmə sənədlərinə istinadən məlumat yayıb. Neşrin izah etdiyi kimi, Oksford Universiteti ilə birgə hazırladıqları peyvəndin xəstələrə ciddi zərər vurdugu və hətta ölümle nəticələndiyi üçün şirkətə qarşı qrup davası açılıb.

"Peyvənd çox nadir hallarda trombositopeniya sindromu (TTS) ilə tromboza səbəb ola bilər. Bunun səbəbləri məlum deyil", - qəzet məhkəməyə təqdim ediləm sənəddən sitat göstərib. Neşrin məlumatına görə, London Ali Məhkəməsində 51 iddia qaldırılıb, zərərçəkənlər və onların yaxınları təqribən 125 milyon dollar mebleğində təzminat tələb edir.

Qəzət izah edir ki, trombositopeniya sindromu ilə tromboza qan ləxtalarının əmələ gəlməsinə və trombositlərin sayıının azalmasına səbəb olur.

Saakaşvili: Navalı dünya tarixinin böyük qəhrəmanıdır

"Navalı dünya tarixinin böyük qəhrəmanıdır".

Adalet.az xəber verir ki, Gürcistanın sabiq prezidenti Mihail Saakaşvili həbsxanadan "Dojd" telekanalının jurnalisti Yekaterina Kotrikadzeyə müsahibə verib. O, Aleksey Navalnii, Ukraynadakı müharibənin perspektivləri və Gürcüstandakı etirazlar baredə fikirlərini bölüşüb. "Aleksey Navalninin öz kamerasından mənimlə həmçər olduğunu bildirməsi məni çox təsirləndirdi, o, mənim üçün dünya tarixinin böyük qəhrəmanıdır. Putin qoşularla Kiyevə yürüş edən kimi mən onun işinə bitdiyini dərhal dedim", - Saakaşvili bildirib.

Eks-prezident hesab edir ki, Gürcüstanda aleyhine küləvi nümayişlər keçirilən "xarici agentlər" haqqında qanunun qəbulu ölkədə hakimiyət dəyişikliyi prosesini dərinləşdirəcək və sürətləndirəcək. O, həmçinin rusiyalı siyasi məhbus Vladimir Kara-Murza ilə yazılmalar apardığını bildirib.

Faiq QISMETOGLU
faiqqismetoglu@box.az

İtirdim dostları, itirdim bir-bir...

...Dostsuz insan arkasız dağ kimi-di, yeni dostun yoxsa, hardasa bir kimsesizə, yetim uşaqa bənzeyirsən. Amma dostun varsa, elə bil ki, arxanı bir uca dağa söykəmisen. Menim də dostlarım o qədər çox olmayıb, an-caq hamisi etibarlı və dürüst çıxıblar. Ramiz Rövşənin dili ilə demiş olsaq:

Dostları çevirdim astar üzünə,
Nə yaxşı ki, düşmən çıxan olmadı.

Mənim də dostlarım dediyim kimi, saf, duru və dürüst olublar, ancaq on-ların çoxunu itirmişəm və haqq dün-yasındadırlar. Tanınmış həkim Hasil İbrahimov, polis polkovniki İlham Re-cəbov, uzun müddət bir yerdə işləyib çörək kəsdiyim istedadlı jurnalistlər-Lətif Süleymanlı, Məhəmmədəli Müstafa, Nazim Ağamirov, Mirmail Cəbra-yılov, Qələndər Xaçınçaylı və her gün görüşüb çay içdiyim çox istedadlı ya-zar, qardaşım Qürbətə oxşayan yazıçı-publisist Rafiq Hacıyev...

Bunların sayını artırıda bilərem... Sadəcə olaraq istəmirəm ki, kimlərinənə ovqatını korlayım və qanı-nı qaraldım. O, dostların hər biri, mə-nim qəlbimin dərinliklərindədir. Unu-dulmayan dostlardan biri də, bu ya-xınlarda itirdiyim bibim oğlu olsa da, əsl dostum sayılan şəhid Elçin Süley-manovun atası Tehran qardaşımız və Bakı Dövlət Universitetinin professoru, atamın dostu və mənim müəlli-mim, göy üzü kimi temiz işgəndər Quliyevdir. İnanın, bunların yoxluğu ilə heç cürə barışa bilmirəm. Mənim üçün o dostları itirmək çox ağırdır. Artıq sağımı, soluma baxıram köhnə dostlardan barmaqla sayılışı adam-lar qalib və bazən fikirləşirəm ki, onla-ri da itirsəm görən mənim vəziyyətim necə olar?! Bir onu bilirəm ki, onlarsız daha ağır, daha çətin anlar yaşaya-ram və nə yaxşı ki hələ onlar var. Elə onlardan da itirdiyim dostların ətrini, qoxusunu duyuram. Bəzən Bəhmən-linin qəbiristanlığına yolum düşəndə istər-istəməz ezişlərimlə yanaşı dost-ları da görürəm. O dostlarım: Əhl-i-mandi, Bayazdı, Bəhməndi, Uğurdu, Söhbətdi, Süleymandı... Həəə... Bax onları orada görürəm, məzarlarını zi-yarət edirəm bir balaca dərdim yüngülləşir. İnanın, mən beş-on il bun-dan qabaq indiki kimi belə kövrək de-yildim. Hətta əzizlərimi itirəndə be-lə, təmkini saxlayıb ağlamırdım, ha-mı da deyirdi ki, Faiq bızdən daha dö-zümlüdür. İtirdiklərim çoxaldıqca ürə-yim ipək kimi yumuşaq olub. İndi bir yarpağın budaqdan düşməsinə, bir uşağın hönkür-hönkür ağlamasına, hətta tanımadiğim bir adamın dünyası-nı dayışməsinə laqeyid yanaşa bilmirəm və istər-istəməz göz yaşı məni boğur, ağlayıram...

Xalq şairi Musa Yaqubun gözel bir şeiri var:" Köhnə dostlar, gəlin təzə dost olaq". Bu şeir həmişə mənim ya-dıma o köhnə dostları salır və onlar-dan bayaq dediyim kimi, na yaxşı bir neçəsi saq-salamatdı. Hər gün olma-sa da, tez-tez telefonla əlaqə yaradı-riq, ya da vaxt tapanda bir stekan çay içib öten günləri xatırlayıraq. Bu ya-xınlarda çoxdan görüşmediyim iki dostumla-tanınmış yazarlar Emin Eminbəyli və Yaqub Adışırınla İsmayıllının Buynuz kəndində göründük. Çox gözel bir gün yaşadıq. Yazın ətri-ni, havasını, gülünü, çıçayıni birlikdə hiss elədik.

Eminin bişirdiyi ləziz və dadlı ye-məkləri heç kim bişirə bilməz, amma

o yeməklərdən də dadlı bizim bir yer-de işlədiyim dövrə yada saldıığımız xatirələr oldu. O xatirələr, bizi 80-ci il-lər - Radio Zavoda apardı və o gün-lərin işığına, şirinliyinə yenidən qayıt-dıq, gəncləşdik, durulduq, özümüzü daha rahat, daha sakit hiss elədik...

Bu günlerdə isə tələbə dostum, daha doğrusu bir-birimizə ürək dostu dediyimiz Azərbaycan Aşıqlar Birliyi-nin sədri professor Məhərrəm Qasim-li ilə görüşdük. Tez-tez görüşdürüüm və darıxdığım dostlarımından biridir o. Onunla görüşəndə, bir saat, iki saat mənim üçün bir dəqiqə, iki dəqiqə ki-mi keçir. O saatın içinde biz öz gənc-iliyimizi, tələbəlik illərini və duz-çörək kəsdiyimiz dostları xatırlayıraq. Elə bir görüşümüz olmaz ki, bir stekan çay içəndə bizə dərs demiş Peyğəm-bər kimi müəllimlərimizi, dostlarımı-zı: Rafiq Hacıyevi, Məhəmmədəli Mustafani, Lətif Süleymanlı yada salmayaq. Onları yada salanda bəlkə də, bu dostların ruhu da sevinir ki, biz bu qardaşları unutmamışq. Nə vaxta qədər nefesimiz gelir və nə vaxta qədər ayaq üstəyik o dostlar da elə bizi-zimle xatirəliyə bir yerdə olacaq. Söhbətlərimizdə və xatirələrimizdə yenidən diriləcək, baş qaldıracaq, səslərini eşidib, gözlərini görəcəyik... Bu dəfə Məhərrəm müəllimlə görüsəndə çox kövrəlmüşdi. O da kövrəlmüşdi, mən də kövrəlmüşdim. Hətta gözlərimizdən yaş da axdı, çünkü biz artıq ömrün qürub çağına yaxınlaş-mışq.

Dedim ki, Məhərrəm müəllim, bir uğurumun yanındayıq və hər an ora-ya yixilək təhlükəmiz var, başımızın üstündəki Günsə isə yavaş-yavaş qürub edir. Bu sözlərim Məhərrəm müəllimi daha da kövrəldi, amma ömrümüzün qürub çağı olsa da, hər ikimiz xalqımıza, vətənimizə şərəflə, namusla xidmet etmişik. Bizim qələ-mimiz və ürəyimiz heç vaxt saxta söz, qeyri-səmimi ifadə yazmayıb. Nə yaz-mışıqsə ürəyimizin səsini eşidib qə-ləmə almışq. Məhərrəm müəllim də yazdıqı bir şeiri mənə oxudu və o şeir də məni çox kövrəldi. Elə ona görə də, kövrək notlar üstündə bu yazını qələmə aldım. Onun yazdıqı: "Itirdim dostları" şeiri ilə yazımızı bitirmək is-tayırik.

Yaxşı günləriyi ömrün yaz çağı,
Hər yan dost maclisi, dost yığıncağı...
Daha yavaş-yavaş sönür ocağı-
Qəhətə çəkilib o hörmət-xəti;
İtirdim dostları, itirdim bir-bir.

Hələ dağılmamış gənclik yuxusu,
Geldi üstümüzdən əzab qoxusu,
Çörək arxasında getdi çoxusu-
Birini yol uddu, birini Sibir;
İtirdim dostları, itirdim bir-bir.

Birisı evlənib, evə çəkildi,
Birisı keflənib, kefə çəkildi.
Birisı pul gördü, cibə çəkildi,
Gözəldim, gəlmədi nə səs, nə səmir-
İtirdim dostları, itirdim bir-bir.

Onların içində biri də vardi,
Duyğular sayısan, könlü bahardı.
Əsdi əcəl yeri, qəfi apardı,
Boylandı torpaqdan bir erkən qəbir-
İtirdim dostları, itirdim bir-bir.

Tək-tənha dolaşib vədə yerində,
Baxdım ki, yalıqzam günün birində.
Kimsəni görmədim həndəverimdə,
Yorğun gözlərimdə saraldi sabır-
İtirdim dostları, itirdim bir-bir...

Atmosferi qoruyaq...

Mayın 15-dən iyunun 15-nə kimi respublika ərazisində "Təmiz hava" aylığı keçirilecek

Hər il iki dəfə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birgə Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Dövlət Yol Polisi idarəsi respublika ərazisində "Təmiz hava" aylığı keçirir. May ayının 15-dən iyunun 15-dək bu tedbirlər davam edəcək.

Onu görə də fiziki, hüquqi və vəzifəli şəxslər "Təmiz hava" aylığında üzərlərinə düşən vəzifəni yerinə yetirməlidirlər. İlk növbədə müəssisə, təşkilat və istehsalat sahələrində ekoloji tə-ləblərə əməl edilməli, atmosferə

normadan artıq zərəri qaz-lar atılmamalıdır. Bununla yanaşı, sürücüler de idarə etdikləri nəqliyyat vasitələ-rini saz saxla-malı, avtomobiilləri vaxtında texniki baxış-dan keçirməli,

mövcud nöqsanları vaxtında aradan qaldırılmalıdır ki, həmin maşınlardan havaya normadan artıq zərəri qazlar atılmasın!

Baş Dövlət Yol Polisi idarəsinin avtotexniki müfettişlik şöbəsinin rəisi, Xalid Əzimov bizimlə səhəbtində bildirdi ki, "Təmiz hava" aylıqları başlamazdan onçə biz fiziki, hüquqi və vəzifəli şəxslərle, cümlədən sürücülərle maa-rifləndirici şö-

bətlər aparırıq! Əməkdaşlarımız yerlərde olur, stasionar postlarda baş çəkir onlara səmimi səh-bətlər edir və lazımi məsləhətlər verirlər!

Bu da reyd zamanı öz müs-bət təsirini göstərir! Atmosfe-ri normadan artıq zərəri qaz tullayan sürücülər 50 manat məbləğində cərimə olunacaq-ı! Ona görə də bir də onların nəzərinə çatdırırıq ki, nəqliyyat vasitələrində mövcud tex-niki nöqsanları vaxtında aradan qaldırılsınlar və həmin av-to-mobillərdən havaya norma-dan artıq zərəri qazlar atılma-sın!

EMİL FAİQOĞLU

Erməni mediası: «Krantşlilar hökumət binasını göz yaşları ilə tərk etdilər»

Ermənilər hazırda "şok" və-ziyətədən etdiyimizlərini fərqiñ-de deyillər.

Beləki, Qazaxın işğal altında olan 7 kəndindən anklav olma-yan 4-nün qaytarılmasına etiraz edən Kirants kənd sakinləri 29 aprelde axşam saatlarında Baş nazir Nikol Paşinyanla görüşə gediblər.

Baş nazir Nikol Paşinyan, baş nazırın müavini Mher Qri-qoryan və digər rəsmi şəxslər Kirants sakinləri ilə görüşüb.

11 gündür ki, Azərbaycana qarşı, sərhədlerin dəqiqləşdirilmesinə qarşı əngellər tərədən tavşuların Ermənistən hakimiy-yətine qarşı mübarizə aparırlar

Sərhəd zolağının Krants kəndinin içindən keçməsinə narazı olan ermənilər görüşdə dəbuna etiraz ediblər. Amma sərhədin sovetlərin vaxtindəki demarkasiyaya uyğun olması ilə bağlı təklifləri qəbul edilməyib.

Mətbuatın yazdığını görə, onlar hökumət binasını göz yaşları içinde tərk ediblər və Paşinyanın onlara söylediklərinin tə-

fərəratlarını açıqlamayıblar.

Qeyd edək ki, erməni media-si başqa bir mövzuya da aydınlaşdırıb: "İndiki proses Ermənistən və Azərbay-can sərhədinin bərpası prosesidir, orada sərhəd direktori quraşdırı-la biler. Müxalifətin 1993-cü ilin sentyabrında MDB-ye üzv olduğu dövrə Azərbay-can sərhədini əsas götürmek təklifi Ermənistən dən imtina edilməsinə və hərbi əməliyyatların mentiqinə qayıtmaga çağırıasdır".

P.S. Ermənilərin erməniləş-dirdiyi Kirants kəndinin əsl adı isə Çaykənd kəndidir. Dədə - baba yurdumuz...

Əntiqə Rəşid

Azərbaycana gələn turistlər bu rayonlara üz tutur

"Azərbaycana gələn turistlərin 80 faizi Bakı şəhərinə üstünlük verirler".

Adalet.az xəbər verir ki. bunu iq-tisadiyat vəkili Vüqar Bayramov deyib.

Onun sözlerinə görə, bu o de-məkdir ki, ölkəyə gələn hər 10 tur-sitdən cəmi 2-si Bakıdan kənarə, rayonlara gedirler.

Turistlərin ikinci en çox üstünlük verdiyi rayon Qusardır. Azərbaycana gələnlərin 8,8 faizi sözügedən rayonda qalıblar. Bütövlükde, xarici turistlərin 3,1 faizi Naftalandır, 2,9 faizi Qubada, 2,5 faizi Qəbələde, 0,4 faizi Şabrandır, 1,4 faizi isə di-gər şəhər və rayonlardakı mehman-xanalarda qeyde alınmışdır.

Göründüyü kimi, bölgelərimiz xarici tursit celb etməkdə paytaxt hotellərinə yenə də uduzurlar. Pay-taxtın infrastrukturunu nəzəre alıq-

da bu normal qarşılana bilse de re-gional gecələmə sayında fərqli böyük olması diqqəti çəkir.

Təəssüf ki, hələ də bölgələr turizm potensialını tam təqdim edə bilmirlər və xarici turist cəlbində çətinlik yaradır. Digər tərefdən, ek-sər rayonlarda turizm xidmətlərinin qiyməti yüksək olaraq qalmadıqdır. Keyfiyyət isə hələ de standartlardan geri qalır.

2024-cü ilin ilk rübündə hotelər-de qalanların sayı 2023-cü illin eyni dövrü ilə müqayisədə 41,9 faiz artaraq 779,4 min olmuşdur. Yerli və xarici turistlər daxil olmaqla gecələmələrin ümumi sayının 64,7 faizi Bakıda, 9,3 faizi Qusarda, 4,0 faizi Naftalandır, 3,9 faizi Qubada, 3,6 faizi Şabrandır, 3,0 faizi Qəbələde, 1,8 faizi Lənkəranda, 1,1 faizi Gəncədə, 1,0 faizi Naxçıvan Muxtar Respublikasında ve 7,6 faizi digər

ƏDALƏT •

3 may 2024-cü il

Obulfet MƏDƏTOĞLU
madatoglu@mail.ru

CİSMANI AYRILIQ ANIM

"Hər dəfə onunla diz-dizə oturanda gözlərimi gizlətməyə çalışıram, baxa bilmirəm gözlərinə. Çünkü əsən əlləri, qırışlardan bütün gözəlliyyini itirmiş si-feti mənim üryimini parçalayır. Saçlarında bir dənə də olsun qara tük yoxdu. Mən heç xatırlamıram artıq onun saçlarının qara olduğunu. Elə bil ki, bu dünyaya üzündəki saysız qırışlarla, əsən əlləriylə, bəmbəyəz saçlarıyla gəlib anam. Mənim səsi məlhəm, əlləri ipək, saçları göygək anamın izi-tozu qalmayıb bu dünyada. Onlar qeybə çəkilib. Çünkü mən günahkaram..."

Çünki mən onun 1988-ci ildən o yanda qalan illərini qoruya bilməmişəm... Buna görə də baxa bilmirəm gözlərinin içində. Amma o...

Əllərimi alb əllerinin içine... ikimizin əli birlikdə əsir... ikimizin nəfəsi birlikdə titrəyir... və eşidirəm onun səsini:

- Ay oğul, başının tükü nə yaman aigarib? Niye bu hala düşmüsən?

Heç nə deyə bilmirəm ona. Nə deyim axı?! Günahlarını necə etiraf edim?! Bir oğul ki, anasını dişiyə, dırnağıyla yuva etdiyi evdə saxlaya bilmirsə, nəfəsiyle isitdiyi divarların arasında yaşıda bilmirsə və bir də bütün gəncliyini, gözəlliyyini, dixinin taqətini, gözünün nurunu bələdiyi evdə bu yaşına getirib çıxara bilmirsə, onda niyə ağarmasın saçları? Onda niyə düşməsin bu hala?!

"Soruşma, ana, məndən heç nə soruşma. Mən sənə cavab vermək güñündə deyiləm...."

Oxuduğunuz bu cümlələr anama bu ilin 8 mart Qadınlar bayramında yazdığını məktubdan... Onda, yəni bu məktubu yazanda ağlıma da gəlməzdi və heç getirmezdik ki, cami 46 gündən sonra, yəni 24.04.2024-cü ildə anam bir məlek kimi yiğisib köçüb gedəcək gəldiyi Tanrı dərgahına... Mən bu bəlli tarixi yazıb sanki yuxudan oyanmış kimi rəqəmlərin düzülüşünə baxdım... eyni rəqəmlər sadəcə sıradə yerlərini dəyişmişdi!.. Mənəcə bu heç də təsadüf deyil... bu, həqiqətən anamın bir məlek olduğunu təsdiqidir!.. Axi, məlekələr də göy üzündə - Tanrı dərgahında yaşıyırlar və övladlarını, sevdiklərini oradan izleyirlər...

24.04.2024... gecə... saat 03.44... Artıq son beş gündür ki, anam su da içmir... sadəcə gözləri yumulu vəziyyətdə ağır-ağır nəfəs alır... yanaqları solub... dodaqları çatlayıb... tez-tez nəm pambıqla dodaqlarını silirik... həmin nəm pambıqdan daman su da onu sənki boğur... çəçədir... öskürdür... Bütün ailə yiğisib onun ətrafinə... Danışdırmaq, səsini eşitmək istəyirik... O isə susur... Elə bil ki, bütün varlığı ilə balalarını dinliyər... bəlkə də...

Oturmuşam çarpayısının yanında... Və düşünürəm... düşündüklərimi özüm üçün qeyri-ixtiyari piçildiyim: - Həyatda ən dəhşətli an - ovcunun içində ana əli, gözünün sancıldığı ana gözleri... və sən bir oğul kimi onu əbədi ayrılığın əlindən almaqda çox gücsüzən... bağıشا, Ana... bağısha...

Həmin gecə çox qəribə bir hadisə baş verdi... indi də xatırlayanda Ana qüdrətinə, Ana gücünə və Ana fəlsəfəsinə mat qalıram... İlahi, anam bizlə necə vidalaşdı!!! Təsəvvür edin ki, həmin xatırlatlığım anlarda anamın gözlerinin yuvasında iki damla yaş... və o, son gücü ilə göz qapaqlarını qaldırıb mənə... hamımıza baxdı... və...

köcdü!!!! Əbədi evinə... Tanrı dərgahına getdi... bu cür VIDALAŞMANI yalnız analar bacarar... yalnız onlar belə köçə bilər...

Sanki qurumuşam, sanki domuşam Allah göz yaşı da vermir, ağlayırm... Gözleri gözümə köç etdi indi - Anamın gözünü necə bağlayım?!

Sönüb varlığında həyat izləri İçimin tüstüsü qara buludu... Bu hansı günahım, hansı ahımdı - Yanımdan sürüşüb anam tutdu?!

Söz tapa bilmirəm -dilim də dönmür içimdən keçəni mən açıb tökmə... Bilirəm, analar köç edir, - ölmür - İndi gücüm yoxdu, öündən çökəm!..

Deyirlər torpağın üzü soyuqdu... unutdur... ya da inandırır cismani yoxluğa... Bəlkə də belədi... amma şəxsən mən bu deyimlə razılaşmırıam... Ananı necə unutmaq olar? Bax elə bu yaşimdə da ağrı mənə güc gələndə "Ay Ana"- deyib ufuldayıram... Yaşımızdan asılı olmayaq hamımız beləyik... Sadəcə bu ayrılıq bizi ana nəfəsına, ana qucağına, başımızı qoyub mürgüldiyimiz ana dizinə həsret qoyur... bu cismani təmasları əlimizdən alır!!!

Beyləqandakı məşhur məzarlıqda - Cərgis peyğəmbər ziyarətgahı ərazisində - atamın məzarı yanında torpağa tapşırıdm ANAMı... Dəfndən önce məzara diqqətlə baxdım... hətta məzar-qazanlardan soruşdum ki, necədi? Rəhatdırımyerini anamın?

Ana, göz yummaram tay bundan sonra Sənin gözlərini güldürmək üçün!.. Hər gün axtaracam, gəzəcəm çarə - Ana ölümünü öldürmək üçün!

...Kimsə anamın üzünü örtdü... Həyatında ilk dəfə acı-acı hisqırtı ilə ağladım... sonra bu hisqırtı dəhşətli hönkürtüyə çevrildi...

Ürəyim saplaşından üzülmüş kimi idi... Məni sakitleşdirmək istəsələr da toparlanı bilmirdim... əyilib anamın üzündən öpdüm...

Solğun yanaqları bir anın içinde buz kimi olmuşdu... İlk ağlıma gələn bu oldu ki, bəlkə anama soyuqdu... bəlkə anam üzüyür??? Təkrar əlimi üzünə, ağappaq saçlarına çəkdim... yox... yanılmışam... mən onu öpəndən sonra onun Ana hərəketi qayıtmışdım... məni ovundurmaq üçün...

Təsəlli verən hər kəsə - "Sağ ol!" - söyləyib susuram... Tapmayıb başqa bir nəsə - İçimdə sözdən küsürəm!..

Bu anim ahın tüstüsü Canımı ütür istis!.. Pozulub ömrün ütüsü - Mən tay ümidi kəsirəm!

Dolaşır ayağım, dilim Uzanır saqqız tek ilim... Anamı aparan ölüm - Başı aşağı gəzirəm!..

Lap ilkdən belədi axın - Deyən, ay uzaq, ay yaxın! Məndə oğulluğa baxın - Bir həftədir ki, dözürəm!..

Təəccübə üzümə baxan məzarçı "Narahat olma, rahatdı" - dedi... Baxışlarından və sözü deməyindən hiss etdim ki, məndən agli bir şey kəsmədi... ona görə də "yola verdi" məni... Onu da qınamıram... Axi o mənim ağrımı mənim kimi duya bilmez? Ona görə qazılmış məzərin ayaq tərəfinə keçib susdum... anamı dəfn etdik... Onun əbədi evinin qapısı bağlıdır... Və mən yənə də özümü tuta bilmədim... Göz yaşalarım Anamın məzarına damdı...

Nə zəng gözləyirəm, nə də ismaric Artıq son ümid də döndü ilgima... Bu da məzar yeri - on-onbeş qarış - Gəlməzdi bu mənim heç vaxt ağlıma!..

Diz çöküb son dəfə öpdüm üzündən, Göz yaşım oyada bilmədi onu... Dünyanın ən acı selin gözündən - Tərəpənib, ovcuyla silmədi onu...

Özümü sixmağım uğursuz oldu, Hökürtü içimdə üşyan elədi... Bu necə qədərdi, bu necə yoldu - Heç kim "Yolun açıq olsun!" - demədi.

Bəlkə fikirlərim yersiz, mənasız Ya da kimlərəsə gülünc görünür... Mənse barişmırıam, çünkü anamın - Əbədi deyilən evi hörülür...

... Bu yazdıqlarım anamla keçirtdiyim son anın mənzərəsidi... amma hamisi deyil... indi hamisini yazmaq gúcum yoxdu... Və bir də həmin "Əbədi evin" kandarından da "Analı günlərim" başladı... Bundan sonra yaşayacağım günlərim... "Əbədi evində" nur içinde yat, ANA!..

İnsan! Bu ad həqiqətən də qürurla səslənir. Yeni yaşıyan insan vicdanının səsinə qu-laq asaraq ömrü şərəf və ləyaqətlə yaşayır. Həmişə haqqın, ədalətin keşiyində sayıq durur. Və bir də xeyirxah əmələr sahibi olur. İnsan Belə olanda özür, həyat da mənalı olur. İnsan adının dərinində səsləndiyinə dərinində inanır, sən də bu adı daşıdıǵına görə xoş hissələr, duyğular keçirirsən...

Hacı Məhərrəm Abbas oğlu Şirinov 1956-ci ilin oktyabrında Ağcabədi rayonunun Ta y a q kəndində d ü n y a y a göz açıb. Atası dindar olub. Özü dediyi kimi, gözünü dünyaya açandan namaz səsi başının üstündə olub. Onun etiqət və mənəviyyatının formalışib yetkin, müstəqil bir insan kimi yetişməsində atası, din adamı, eliaçiq, xeyirxah insan olan Abbas kişisinin böyük əməyi olub. O, atasının xoşməramlı həyat tərzindən çox şeylər götürüb və qarayıb. Həmişə, her zaman atasının yolunun davamçısı olan Hacı Məhərrəm artıq, çoxdan Qaraabağda təvazökar, temiz insan, aqsaaqlı kimi ad çıxarıb. O, uzun müddət 11 sayılı Ağcabədi Yol Tikinti İdarəsində baş mühəndis işleyib. Yollar çəkib, körpüler salıb ki, insanlar bir biri ilə six ənsiyyətdə olub firavan yaşaya bilsinlər.

Təbiət etibarı ilə təvazölü olan Hacı Məhərrəm özü, gördüyü işlər barəsində danışmayı sevmir. Amma buralarda hamı yaxşı bilir ki, 44 günlük mühərribə zamanı şəhid olan həmşətənlərin dəfnində, yas mərasimlərində o, necə yaxından iştirak edib. Şəhid ailələrinin söykəyni girib, onlara həmişə mənəvi və maddi yardım göstərib. Və eyni zamanda Hacı Məhərrəm bu ərazinin yaxınlığında vuruşan hərbi texnikanın tez bir zamanda təmir olunmasına və ehtiyat hissələri ilə təmin olunmasına əlindən gələni edib. Hazırda sahibkar kimi fəaliyyət gözterən Hacı Məhərrəm kimsəsizlərə, ehtiyacı olanlara müntəzəm olaraq yardımçılar göstərir və bu yolda əlindən gələni əsirgəmir.

Hacı ilə xeyli yaxından söhbət edib, dərdləşdik. O, söhbət zamanı dedi ki, zəmanə çox dolاشılaşıb. Əvvəlcə biz deyərdik ki, yalan ayaq tutar, yerimez. İndi isə, yerimək nədir, hər tərəfdə yalan ele sürətə qaçır ki, ona heç yaxın düşə bilmirsən. Dünya da o boyda əhalisi olmasına baxmayaq elə bil boşdur. Həyat sönüləşib və az qala esil mənasını itirib. Mənəvi dəyərlər göz görə-göre öz dəyərindən uzaq düşüb. Bir az dərindən düşünəndə heç bilmirsən ki, nəyi yaşayırsan və artıq yaşamayaq dəyərmə!

...Üç oğul, 7 nəvəsi olan Hacı Məhərrəm övladlarını əsil köhnə kişi kimi tərbiye edib, böyüdüb. Onlar da atalarının bir sözünü iki etmir, ətrafdakı adamlara hörmət və izzətə yanaşırlar. Ataları Hacı Məhərrəm kimi hamının qolundan tutur, səsinə səs verirlər. Yəni, özləri üçün yox, ilk növbədə başqları üçün yaşayırlar. Çalışırlar ki, həyatda ataları kimi hər zaman insan adını uca tutub, başqlarına yaxın, dost olub, imdadına yetə, kömək əlini uzada bilsinlər.

Adil Misirli

Bu ölkədə qızılcadan onlarla uşaq dünyasını dəyişdi

Nigeriyanın şimal-şərqindəki Adamava əyalətində baş verən qızılca epidemiyası onlarla uşağın ölümüne səbəb olub.

Adalet.az xəber verir ki, Adamava əyalətinin səhiyyə komissarı Feliks Tanqvami açıqlamasında Mubi bölgəsində 200-dən çox uşaqda qızılca aşkarlandığını bildirib.

Həmçinin, Tanqvami açıqlamasında epidemiyadan 19 uşağın öldüyünü qeyd edib.

Bölgəyə tibb personalı və dərmanların sürətli göndərildiyini bildirən Tanqvami, ağır infeksiyaları olan uşaqların xəstəxanalara göndəriləcəyinə təminat verib.

Göyərcin ABİDQİZİ
f.ü.f.d. dosent

"Tiflis yaxınlığında yerleşen "Yeni Tiflis" koloniyası o qədər artıb böyüdü ki, 1862-ci ildə onun Tiflisə birləşməsi qaćılmaz oldu. 1864-cü ilin əhalinin siyahıya alınması zamanı isə Tiflisdəki alman əhalinin sayı 1100, 1876-cı il sayılarda 2000, XX əsrin əvvələrində isə 3000 nəfərdən çox alman yaşayırı.

Tedqiqatçıları Mirzə Şəfinin Tiflis ədəbi mühitində məşhur bir şair olmasına dair başqa bir sübut da tapmışlar. F.Bodenstedt 1850-ci ildə "Nəgmələr" kitabını dərc etdirməzdən qabaq rus dilində çıxan "Oteçestvenniye zapiski" jurnalında şairin "Ustادım Hafizidir, məscidim meyxanə" mərasisi ilə başlanan şeirinin tərcüməsi dərc olundusdur. Həmin şeiri jurnalın Tiflis müxbiri şəhərdə məşhur olan Zalsmanın meyxanasında daimi sakın olan bir şəxsin dilində yazıya almışdı. Həmin mənbə Vazehi "Şərqiñ müasir Hafizi" adlandırmışdı.

Hərdən tutduğu yolun həyacanını yaşayan alman yazır: "Zaman keçməkə saralımış olan bu dəftərlərin yapraklarını bir dəha çevirmək, mən köhnə müəllimimi bəzən qarşımıda müəssəm olmuş kimi görürəm və özüm-

MİLLİ SƏRVƏTİMİZİ TALAN EDƏNLƏRDƏN BİRİ

dən soruşuram: eger Şərqdə şairlik alımların zaten sənətinə aid bir şeysə, ola bilməm iyi ki, bu şeirlərdən bəziləri onun özünkü olsun?". Amma bunlardan sonra Bodenstedt özünü onunla "rahət" edir və yazır: "Mirzə Şəfi ölümdən sonra onun təqibin kağızları arasında, mənim kitablarimdakı şeirlərdən biri de olsun, tapılmamışdır".

Gerçek bir şəxsiyyət kimi, Mirzə Şəfinin şöhrəti F.Bodenstedtin özü tərefindən de kitabın ilk nəşrində etiraf olunub: "Mirzə Şəfinin poetik müsabiqlər və ya digər tətənəli vaxtlarda qoşub oxuduğu bir çox neğmələr tatar (azərbaycanlı) və gürçülerin arasında dildən-dilə düşərək dələşməqdədir. Halbuki bu nəğmələrin çoxunu yazıya almadı onu heç ağlına da gəlməmişdir.

Əger Şərqdə bütün qəzəllərin sonunda müəllifin adının çəkilməsi adəti olmasayı, heç bu neğmələrin kime məxsus olduğunu aydınlaşdırmaq da mümkün olmazdı".

1886-ci ildə Visbadende onuna görəşen rus tarixçisi M.I.Semyevski, məlum olan kitabların başında "Mirzə Şəfi" adının olmasını, Bodenstedtin öz dilindən eşitdiyinə görə, belə anlatmışdır: "Türk və ya İranlı olan Mirzə Şəfinin adı, bir "f" ilə yazılır, halbuki ki, onun adını kitabına zərafətən saldıığı üçün Bodenstedt cənabları onu "Schaffy" deyə iki "ff" ilə yazmışdır ki,

bu da ona almanca "qoyun" demek olan "Schaff" sözünü xatırladır" ki, bu da bir qərbi insanının öz mürsidiñə və eñiz müəllimine, bir sözlə Şərqə verdiyi qiymətdir.

Bodenstedt öz ustadına qarşı etdiyi haqsızlığı örtbasdır etmək üçün yazır: "Bu şeirlər şəkil etibarile heç de Şərq seirləri şəkil ilə bağlaşa xüsusi olaraq çalışımaşı" və sonra bunların ardınca verdiyi məlumatdan da anlaşıılır ki: "o, öz şeirlərini Mirzə Şəfinin adına həsr etmişmiş və hətta bu şeirlərin Mirzə Şəfinin öz şeirlərimi və ya başqa şairlerin şeirləri olduğunu da bilmeyir".

Bələliklə, Bodenstedt özünü təmizə çıxarmaq üçün, Mirzə Şəfiyə ikinci bir iftirada atır ki, o da Mirzə Şəfinin belə başqa Şərq şairlərindən plagiyat (ədəbiyyat oğruluğu) etmiş olmasıdır.

Bodenstedt bundan sonra da M.Ş.Vazehə iftiralar atmağa çalışır.

Zaman keçdikcə Bodenstedt özünü bu kitabların müəllifi kimi göstərməklə yanaşı böyük şairin varlığını belə şübhə altına qoyur: "Mirzə Şəfi şeirlərinin birçəsindən başqa, heç birini Mirzə Şəfi özü yazmamışdır və mən de onları tərcümə etmemişəm.

Doğrudur, türk və fars dilləri müəllimim olmasına qərrə, Mirzə Şəfi mənə bir az təsir etməmiş deyildi, amma onun mənə verdiyi şeir dəfələrindən mən çox az istifadə etdim.

de etmişəm. Beləliklə bu kitabda görünən şeirlər, öz mənşələri etibarilə, yalnız mənim özümə borcludurlar".

Bodenstedt, Mirzə Şəfi haqqında xatirələrini belə bitirir: "Bundan bir az sonra mən Tiflisdən getməli oldum. İstanbulda mən Mirzə Şəfi-dən qısa bir məktub aldım. Burada o mənə bildirirdi ki, o qımnaziyada deyil, garnizon məktəbində yaxşı bir vəzife almışdır". Və daha bir az sonra: "Mən vətənə qayıdan dan sonra Mirzə Şəfi-dən bir daha məktub aldım. Mirzə Şəfinin evlənməsi münasəbətə mənəm göndərdiyim təbrik, daha sonrakı vaxtlarda yazdığını iki başqa məktublar da, görünür ki, ona çatmamışlardı.

Bununla mən Mirzə Şəfi-dən cavab almadım və sonra Italyaya qetməyim də Qafqaz xatirələrini mənə unutdurdurulur! və iləx".

Mirzə Şəfi Vazeh sağlığında unudulan, haqqı-hüququ tanınmayan, Azərbaycan ədəbi dühasının parlaq incilərindən kifaiət və bu gün də Avropa xalqları tərefindən sevilə-sevilə oxunan şairlərimizdən bəridir. M. Rəfilinin də dediyi kimi, "tənha, unudulmuş, soyulub talan edilmiş bir halda vəfat etdi. Lakin, onun bəzi şeirləri xalq arasında, həmçinin əlyazmalarında qalaraq, Avropa dillərinə tərcümə edilərək şairə dünya şöhrəti qazandırırdı".

Xəlil ağa qardaşı Zeynal ağa Alabaşlı dəmir yolu vağzalında ermənilər tərəfindən qəsdən faciəli şəkil-də qatla yetiriləndən çox narahat idi. Axtarıda olduğundan nə üzə çıxıb açıqdan-açıqça şikayət edə, nə də irəli durub ermənilərlə haqq-hesab çekə bilirdi. Bu dərdin intiqamı ilə qovrula-qovrula yaşayan Xəlil ağanın 1924-cü ildə bir yersiz hərkəti onu da, illərlə orda-burda gizlənən ailənin digər üzvlərini də yenidən hədəfə getirir.

Gürçüstən tərəfindən gələn rus əsgərlərinin Şəmkirin ərazisində girməyə yaxın buraxmayıyan Şamxor qıymətinin əsas dəstə başçılardan və təşkilatçılarından olan qolçomaq Xəlil ağa günün-günorta çağrı küçədə, qonşuların yanında yeni quruluşun ən böyük rəhbəri, bolşeviklərin sevimliyi Vladimir İliç Lenini söyür, rəhbərin vəfətinin illi çıxmamış onun ruhunu narahat edir.

Bunu da çugul dərhal əzizinə yas saxlayan yeni quruluşun böyükəklərinə çatdırır. Yarım saat çəkməmiş "cinayətkarı" həbs edib, axşamı yatab edirlər Kirovabad (Gəncə) türməsinə.

Narahat olan qohum-əqrəba əl-ayağa düşür. Söhbat gedib Xəlil ağanın anası Güllünən Gəncədə yaşayın dayısı oğlu, yeni hökumətin yanında sözü ötənlərdən olan, diviziya komandiri Cəlil Əliyevə çatır. Sən demə, Cəlil Əliyev əslən Gorandan olan Şamxor (Şəmkir) rayon prokuroru ilə (Təessüf ki, adı unudulub) köhnə dost imiş. Hər iki dostun "məsləhət-məşvərətindən" sonra vəziyyət dəyişir.

Səhəri axşam tərəfi Cəmil Əliyevin kiçik qardaşı Musa müəllimin vəsítəciliyi ilə Xəlil ağanı qazamatdan qurtarmağa söz verənlərə istənilən qədər qızıl pul çatdırılır. Bundan sonra aparılan istintaq işinin nəticəsindən və alınan yeni şahid ifadələrindən məlum olur ki, Xəlil ağa küçədə, camaatın içində qonşusu ilə höcətləşəndə Lenini yox, öz qohumu Leylini söyübümüz.

Prokuror və müstəntiqlər çugulun yeni quruluşun məmurlarına yanlış xəber gətirməsinə "təessüflənib", onu ayıq-sayıqlığına görə tərifləyirlər.

Sonda Xəlil ağa Bədircəylini qohumu Leyli ilə münasibətləri barışb qaydaya salmaq şərtiə azadlığa buraxırlar.

(ardı 11-ci sehfədə)

Adımı tutub Bərdədən Gəncəyə gelmişdi. Kimliyini sorusдум, "Şirin Aliyev" dedi. Məqsədi ilə maraqlandı. Cavan oğlan utanautana piçildədi: "Şeir yazırıam. Yerli mətbuatda çap olunuram. Bu, azdır. İsteyirəm, sizin kimi imzası tanınmış bir adamın təqdimati ilə mərkəzi mətbuatça çıxm. Belə olarsa, oxucularımın sayarı artır".

Çantası əlyazmaları ilə doluydu. Bir neçəsi ilə tanış oldum. İntizar dolu baxışlarını üzüme dikmişdi. Yəqin məvqeyimlə maraqlanırdı. Yükü mənə bəlli oldu. Sorusдум:

- Kimləri oxuyursan?

Ürəklə cavab verdi:

- Aşiq Ələsgəri, Səməd Vurğunu. Nəriman Həsənzadənin də poeziyası xoşuma gelir.

Sükut, üzü qonaq kimi araya girdi. Susqunluğun Şirini şübhələndirdi.

- Yoxsa mənim yazılarımı bəyənmədiniz?

Cavab verməyə tələsmirdim. Elə ilk görüşdən o, cesareti nümayiş etdi. Dedi:

- Gənceli Nizami əsrlər öncəsi Bərdəni "Bərdə nə gözəldir, necə qəşəngdir! Yazi da, qışı da güldür, çiçəkdir" - deyə vəfət edib. İndi onun nevəsi Qərib Mehdi Bərdəli gənc şair Şirin Aliyev haqqında nə fikirləşir?

Bu sözələr mənə müsbət mövqə daşıdı. Dedi:

- Sən çağdaş şairlərin şeirlərini çox oxu.

Yene cesaretlə dilləndi:

- İradınızı nəzərə alaram. Bəs mənim şeirlərim haqqında bir söz deməyəcəksiniz?

Dedi:

- Nizami Gəncəvinin Bərdə bərədə yadasalmasından sonra xoşmərəm bir söz deməmək mümkündür?

Dedi:

- Hansı qəzətə yazacaqsınız?

Dedi:

- Bir qolundan mən, o biri qolundan "yetimkəs" "Ədalət" qəzeti tutub səni arxdan adladacaq. Qarşında uzun və sınaqlı bir yol açılacaq. Bax bu yolu tək, öz qələminin gücüyle getməlisən.

Dedi:

- Razıyam.

Dedi:

- Elə isə sənə yaxşı yol...

Qərib MEHDI

Həyatda məhəbbət qanmayan insan, Götərə üz-üzə gelənə qanar. Bir süzgün baxışlar salar oduna, Dumansız, tüstüsüz alışb yanar.

Çıxarıb ağlini eyləyər dəli, Döndərər Məcnuna gəzər cölləri; Olar bu dünyada dillər əzəbəri, Kanardan baxanlar bir şəyda sanar.

Çox şəyər görübdür Şirinin gözü, Sevgisiz zülmətə dönbü gündüzü. Düşübüdər könlüne hicranın közü, Bu dərdə özüna o, çatın galər.

YAĞIŞ
Yağ ey yağış, yu könlümün qəməni, Yaralıyam, çırpınıram quş kimi. Yağ ki, bütün dərdi-qəməm yox olsun, Təbiətə bəzək ver naxış kimi.

Sen yağanda gülür çəmənlər, otlar, Təbiətə bəzəqə cür dona girir. Buludlar toqquşub yağıdıq zaman, Çəmənlər də yaşlı xalçasinə sərir.

Narin-narin yağ, ey yağış, dayanma, Səsin xəyallara daldırıb məni. Sanın layla kimi gələn xoş səsin, Sanki zirvelərə qaldırıb məni.

Susuzluqdan bağıri yanan cöllərin, İndi yaman ehtiyacı var sənə. Yaz gəlibdi, oyanıbdır təbiət. Yağ, həyən ol sən onların dərdinə.

BİR MƏNƏ BAX

Pəncərənin önündəyəm, Ay qız çıxıb bir mənə bax.

Heç bilmirsən özündəyəm, Ay qız, çıxıb bir mənə bax.

Sənsiz halim olub yaman, Gündən-günə əriyir can. Çəkilsin üstündən duman,

Ay qız, çıxıb bir mənə bax.

Gizlənərək üzmə məni, Gel könlümdən götür qəmi,

İlə döndərmə həftəmə, Ay qız, çıxıb bir mənə bax.

Gərəkdirmi bu qədər naz? Qələm götür sözümüz yaz. Şirinsiz yaran sağalmaz.

Ay qız, çıxıb bir mənə bax.

BƏRDƏ DEYİLMİ?

A dostlar, bu sırı, qoca dünəninin, Ən gözəl diyari Bərdə deyilmə! Fəsilər sultani, fəsilər xanı, Dünyanın baharı Bərdə deyilmə!

Seyr edən doymayır gözəlliyyindən, Baş açan olmayıb onun sərrindən, O coşğun Tərtərin düşmür dilimden, Tərtərin axarı Bərdə deyilmə!

Şirin, gözəllikdən doyarmı insan? Hər zaman sevin ki, Qarabağlısan. O gözəl torpağın genç şairisən, Şeirinin vüqarı Bərdə deyilmə?

ŞƏRQ ÇİNALARI

Kənardan baxanda bu kəndimizə, Çinalar başqa cür gözəllik verir. Hər biri dağ kimi ucalıb göye, Əl açır insana sanki gal deyir.

Qədimdir taixi bu çinaların, Neçə qərinələr görübüdə bunlar. Ta qədim dövdən bu günə kimi, Neçə nəsilləri görübüdə bunlar.

Baharda leyliklər olub qonağı, Hüsnüna başqa cür gözəllik verir. Elə ki yamyəş libas geyinir, Hər yarpaq insanın üzünə gülür.

Yay oldu kölgəsi döñür cənnətə, Elə bil bir özgə günüyadır, a dost. Belə mənzərəsi olduğu üç

Bəşər sözə başlayıb - bəşərin ilki sözdü. İşq kimi, nur kimi yaradılanlara yol göstərib. Ona görə min illərlə söz də ucalıq mərtəbəsində yaşıdlıb, sözü ucalıqlara bayraq edənlər də. Sözün Dədə Qorquq ucalığından Azərbaycan dünyası elə gözəl görüñür ki! Azərbaycan- mayəsi də, qayəsi də nur olan diyar dünyani sözüylə də heyratə getirirdi; "Axar suların qurumasın!", "Torpağın quzulamasın!", "Sözünün üstüne, kölgə düşməsin!" kimi alışıqlar harda eşidilib? Dədə Qorqudqul təyinini belə alışıqlar, belə alışıqlara taraz deyimlər yaradıb. Dün-yə bunu da bəşərilik zərəri bilib...

Vahid Aslan 1972-ci il sentyabr 29-da Gədəbəy rayonunun Parakənd kəndində anadan olub. AYB-nin ve AJB-nin üzvüdür. "Yaşıl sevgilər", "Tənhalıq əlinde", "Məhəbbət müqəddəsdir", "Bənövşə ömrü", "Daşlar çiçəkləyəndə",

*Qanınla, canınla bir əsər yazdırın,
Yazdığını əsərin baş hərfi, Vətən!*

Gözəl bədii təqdimatlı (və poeziya yenidi!) yazının (əsər də yazı ilə başlayır) baş hərfi Vətəndirə, əsəri yazanın yüksək vətəndaşlığını örnək bilməliyik! - Azərbaycan əsgəri örnək ömrü yaşırlı.. Vahid Aslanın "Vətən torpağı" şeirinin qayəsi xalqın ruhunun çağırışıdır: torpaq! Vətən torpağı! Oxucusuna təvəqqesini, xahişini, iltimasını bildiren şair deyir ki,

*Asta vur torpağa ayaqlarını,
Vətən torpağını əzərsən, yavaş.
Əymə o ağacın budalarını,
Budağı kökündən üzərsən, yavaş.*

(*"Vətən torpağı"*)

*Mən elə bilirdim çiçək açacaq,
Bilmirdim əlində solacaq əlim.*

(*"Qəlbimdən keçənlər"*)

Bir fikir digərinin başlanğıçı olur. Bədii "mən"in qınağı sevda harayıdı, sevdanın çarəsizlik "ah"ıdı:

*Dünyanı qəlbime bağıtlamağın,
Dünyanı gözümüzden almağın varmış...*

Ziddiyətin poeziyası poetik uğur he-sab edilməlidir...

Şairin dərddası - sirdası "duman içinde mürgüləyən dağlar"ı ("Dağ havası"), "ümid cürcərdən torpaqı" ("Kənd uşaqları"), "atacədən yanın yerlərin göz-göz yanan yarasına sərin su töken qara bulud"du ("Qara bulud"), "dünyanın ən qəmləi dağı olan Savalandı" ("dərd-sərini

Sözün dünyasından süzülən işıq

"Riyaziyyat ve Poeziya", "Əkiz ruhlar", "Tanrıya dualarla", "Yağış havası", "Gədəbəy rayonunun şəhidləri", "Gədəbəy-də doğulan şairler", "Ürəyim söz yuvası", "Ləyəqət simvolu" adlı kitabların, 2 metodik vəsaitin, 3 monoqrafiyanın və 350-dən artıq məqalənin müəllifidir. Əsərləri dünyanın bir çox dillerinə tərcümə olunaraq 20-dən artıq ölkədə çap olunmuşdur. Jurnalistika sahəsində və ədəbi sahədə uğurlu fəaliyyətine görə bir səra çeşidli ödülürlər layiq görülmüşdür. "Müəllim sözü" qəzetiinin təsisçisi, eyni zamanda "Medpro Marketing" jurnalının baş redaktorudur.

Vahid Aslan şairdi, sözün əsgəridi. İllərdi sözün yükünü çekir, sözə yük olmayıb. Nə yazib-sa, səmimiyyətə yaziib; Vahid Aslanın poeziyasını səmimiyyətin poeziyası adlandırma bilərik (və bu na görə kimse bizi qinamaz). Ürəyini "Quşların yuvasına yağın qar" ("Gədəbəyə qar yağır") üzüdən şair deyir:

*Quşların yuvasına
Narin-narın qar yağır.*

Bu üçünma içində alının qırısında "Zəfer" sözü gördüyü şəhid atasına deyir ki, "Vətənin göyərində üzən bayraqı də şəhid!" ("Şəhid atası")

Vahid Aslan duyumlu şairdi, müşahidələrinin şeirləşdirə bilən şairdi, şeirləri gerçeklik ifadə edən şairdi. Bu gerçeklik tarixi yaşatma niyyətidir; mühərabə, döyüşlər, qan-qada, şəhidlik, qəle-bə,... Mühərabədə

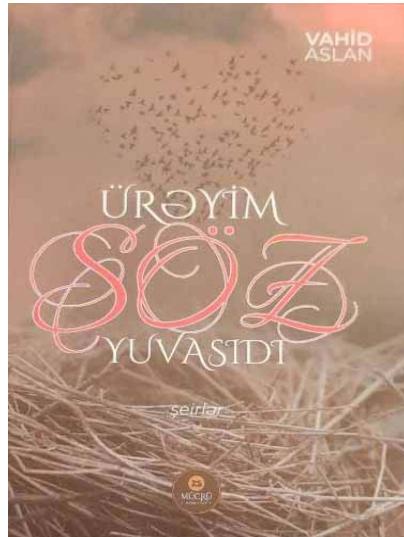
*Ananın halından utanır yer-göy,
Ananın gözlerindən qorxub.
Ana birce cümlə deyə bilir:
- Dodağı süd qoxulu uşağım, eyyy...*

(*"Şəhid anası"*)

Vahid Aslan vətənpərvər şairdir - Vətəni sevən şairdir, Vətən üçün yaşayan şairdir, Vətəndən yazar şairdir. Şeirləri bu vətənin torpağı ilə, daşı ilə... oylağı ilə, yaylağı ilə, kəhriz-bulağı ilə vətənleşmə niyyətinin şeiriyyəti. İlkinci Qarabağ mühərabəsi, mahiyəti etibarile Vətən mühərabəsi ədəbiyyatda öz əksini arzulanan seviyyədə tapmayıb. Vahid Aslan bu mühərabənin özünü düşüncələrinə, düşüncələrindən qələminə (və tarixə!) köçürənlərin sırasındadır. "Azərbaycan Ordusu" şeiri şairin orduya poetik müraciətidi. Bu müraciət sevgidi, bu sevgi yaşı, bəşəri sevgidi. Bu bəşəri sevginin işığı "Bayraqlarla bəzənib" şeirində də var. Şeir mühərabəde yazılıb - 2020-ci il oktyabrın 27-də, Azərbaycan Ordusu məvqə qələbələri qazananda, döyüş-döyüş Zəfərə yaxınlaşanda:

*Şərin beli qırılır, hiylə üz tutub qaçır,
Tanrı da fərəhənir haqqın qələbəsinə.
Azərbaycan əsgəri həqiqətə yol açır,
Şuşanın üzü güllür, nur qonur çöhrəsinə.*

Şeir ruhun şeirdi, xalqın istəyinin şeirdi. Bu şeirin mahiyəti "İgid əsgərim" şeirində davam etdirilir.

Kökden üzülmə faciədir, yox olmadır. Işter ağaç olsun, işter fidan, iştersə fərd, iştersə də xalq; xalqımız ruhu ilə torpağına (Vətənine) bağlıdır!..

Dövlət himni vətəndaşın ürəyini tələndirir. Himn dövlətinin dünyaya "Mən varam, var ola-cam!" sədasıdı, Himn dövlətin dünənlərindən sabahlarına ünvanlanmış qüdrətin sədasıdı. Ona görə duyğusallıqla diniñənilir. Dövlət Himni haqqında yazılın şeirlər də belədi. Vahid Aslanın "Azərbaycanın Dövlət Himmini oxuyarkən" şeiri də həmin qürurla, həmin duyğularla oxunur:

*Dodaqlarım oxuyur, gözlerim işiqlanır,
Ürəyimə yazmışım Azərbaycan Himmini...*

Vahid Aslanın sevgi şeirləri də oxunaqlıdır; duyğuların şeirləşmesi bütün sevenlərə doğmadı (hami sevir, hamı sevdalıdı...). Bu doğmalığı hərə bir cür yaşıyır (həsrətin boyu sevginin boyu qədərdi...). Ona görə bu doğmalığı hərə sevdasının oduna-közünə tən bilir:

*Yaman kövrəlibdi duyğular yenə,
Qəmərin köksümə çökən vaxtı.*

(*"Məni görürsənmə"*)

Bu doğmalıq o qədər əziz doğmalıqdi ki, şeir-şeir, bənd-bənd, misra-misra səmimi etiraflar da yaşıdır. Bədii "mən" deyir ki,

*Gözərin eləcə uşaq kimidi,
Gözündən boyylanın həsrət qocalıb.*

(*"Görüşdük"*)

Həsrətin qocalması gözəl poetik ta-pıntıdı, hem də sevgi ilə, sevda ilə tən yaşıyan həsrətə qocalığında bir həsəd sezilir - qocalsa da yaşıyan həsrətdi sevdanı yaşıdan, yaşıyan sevdəyə görə qocalan həsrətə eşq olsun (ve bu qə-naəti şeirləşdirən şaire də eşq olsun!)..

Həsrət elin əldə gül açması gözəl təşbehdir. Vahid Aslan bu fikri şeirləşdirə bilib və həsrətin qəlbiliyinə görə "çi-çəkləməliyikən solan çıçayı" xatırladaraq deyir:

Bayram MƏMMƏDOV,
Əməkdar müəllim

*Mən elə bilirdim çiçək açacaq,
Bilmirdim əlində solacaq əlim.*

(*"Qəlbimdən keçənlər"*)

Bir fikir digərinin başlanğıçı olur. Bədii "mən"in qınağı sevda harayıdı, sevdanın çarəsizlik "ah"ıdı:

*Dünyanı qəlbime bağıtlamağın,
Dünyanı gözümüzden almağın varmış...*

Ziddiyətin poeziyası poetik uğur he-sab edilməlidir...

Şairin dərddası - sirdası "duman içinde mürgüləyən dağlar"ı ("Dağ havası"), "ümid cürcərdən torpaqı" ("Kənd uşaqları"), "atacədən yanın yerlərin göz-göz yanan yarasına sərin su töken qara bulud"du ("Qara bulud"), "dünyanın ən qəmləi dağı olan Savalandı" ("dərd-sərini

Xəlil ağa Lenini yox, yaxın qohumu Leylini söyübmüs

(əvveli 10-cu səhifədə)

Bu zaman Gəncəbasar bolşeviklərinin lideri Əliheydər Qarayev qolçomaqlara qarşı mübarizədə yaxın qohumlarla yanaşı, qapıbir qonşuları da biri-birinə qarşı qoymağın en vacib amillərdən biri kimi hər çixışında tövsiyə edirdi. Bununla da insanları öz dini-mənvi dəyərlərinə qarşı çıxmaga, doğmalarından, yaxınlarından üz döndərməyə vadar edirdilər. Xəlil ağanın qonşusunun timsalında bu, real nəticə idi

Lenin və Leyli əhvalatından üç il sonra Xəlil ağanı yenidən represiya maşının ağızına itələyirlər... O, evində çıxanda, küçədə yeni qurulmuş adamları tərəfindən öyrədilmiş qapı-qonşusu ilə heç nədən sözləri çəpləşir. Qonşu haqq-nahaq direşir ki, sənin Gədəbəy qacaqları ilə əlaqən var, arvadın Zinyət xanım Gədəbəy qacaqlarının başçısı Məcid ağanın yaxın qohumu Məşədi Məhəmmədin qızıdır. Qayınatan mülkədardır, özünün də qacaqlarla əlaqən var... Sən hər yerdə deyirsən kolxoza yazılmayı, camaat arasında yeni quruluşa qarşı əks-təbliğat aparsısan... Bu saat gedib NKVD-yə çatdıracam...

Əsəblərini cilovlaya bilməyen Xəlil ağa hamının gözü qarşısında ona böhtən atan, yalandan üzünə durmaq istəyən qonşusunu biçaqlayıb öldürür.

NKVD və Siyasi idarə əməkdaşlarının gecə-gündüz göz dustağına çevrilən qolçomaq oğlu mülkədar Xəlil ağanı 1928-ci ildə yenidən həbs edirlər. Bu zaman qohumların Xəlil ağanı güllənəmdən, yaxşı halda gedər-gelməzə sürgündən qurtarmaq üçün Gəncəbəarda döymədikləri qapı qalmır... Bir ilə yaxın istintaq aparan NKVD müstəntiqləri yaxşı qızıl pul müqabilində Xəlil ağa Bədirbəylini Fövqələdə Üçlüün qərarı 10 il müddətinə sürgünə göndərilməsinə nail ola bilir-lər.

Bir neçə ildən sonra Rusiyadan başqa adamın vəsiti ilə Xəlil ağanın Gəncədə yaşayan rus əsilli uzaq tanışlarından birinin ailəsinə məktub gelir. Məktubda yazılın üstüörtülü anlaşmadan təxminən bir ay sonra bu "xəş xəber" Şəmkirdə, Morul kəndində axşamdan xeyli keçmiş Xəlil ağanın ailəsinə çatdırılır. Bundan az müddət sonra rus dili bilən qohumlardan biri məktubun izi ilə Sibire - çətinliklə de olsa, məktub gələn kəndə gedir, yaxınlıqdakı sürgün düşərgəsini tapa bilir.

Beləliklə, vaxtile həmin sürgün düşərgəsində olmuş, sonradan yaxınlıqdakı kənddə ailə qurub-yaşayan adamla gizli əlaqələr yaranır. Bu əlaqələr nəticəsində külli miqdarda qızıl pulun hesabına Xəlil ağa 6 ildən sonra, 1933-cü ildə sürgündən qayıda bilir.

Sürgündən qayıdan Xəlil ağanın səsi alınmışdı, heç bir sovet idarəsinə, kolxoz işinə yaxın buraxmır-dılar. Neçə il idi ki, ailəsinə və özünü həyətənə təsərrüfatı ilə dolandırırı. Şamxor NKVD-sində döyüldən övdürülən atası Qədim ağanın 40-i çıxmamış, 1937-ci il sentyabr ayının 10-da gecənin yarısı Xəlil ağanı "qolçomaqsan" deyə üçüncü dəfə həbs edirlər. İstintaqın gedisində onun sovet hökumətini devirməyə, sarsıtmaya, zəiflətməyə və ayrı-ayrı əksinqiləbi ci-nayətlər etməyə çağırın təbliğat və təşviqata meylli olduğunu boynuna qoyaraq, özünü də iştirakı olma-dan keçirilən məhkəmə iclasında Fövqələdə Üçlüün 7 oktyabr 1937-ci il tarixli qərarı ilə əmlakı müsadirə edilməklə, "xalq düşməni" elan edilərək 10 il müddətinə - 5 il siyasi hüquqlardan məhrum edilməklə yenidən Sibire sürgün edilir.

Ailəsi və yaxınları uzun illər bilməyiblər ki, Xəlil ağa Rusyanın hansı cəhənnəminə sürgün edilib. Nə qədər yaşıyib, nə vaxt ölüb, harada dəfn olunub... Doğmaları illərlə sovetlər birliyinin aidiyatı orqanları-na bu suallarla dolu məktublar, ərizələr, müraciətlər ünvanlaşalar da, istənilən cavabı ala bilməyiblər.

Bilinən odur ki, 62 ildən sonra Azərbaycan SSR Ali Məhkəməsi Cinayət İşləri üzrə Məhkəmə Kollegiyasının 1990-ci il 6 mart tarixli qərarı ilə Bədirbəyli Xəlil ağa Qədim ağa oğlu haqqında 1937-ci il 7 oktyabr tarixli qərarı lağv edilmiş, əməlindən cinayət tərkibi olmadığı üçün ona bəraət verilmişdir.

Rehman SALMANLI

VAQİF YUSİFLİ

Bir tarixi roman haqqında

Azərbaycan ədəbiyyatında tarixi roman ənənəsi bu gün de davam edir və deyim ki, bu ənənə yeni bir mərhələyə qədəm qoyub. Təbii ki, yeni yaranan tarixi romanlar özünən spesifik xüsusiyyətləri ilə seçilir. Mən yazıçı-publisist Sadiq Qarayevin "N" sayılı qəhrəmanlıq" romanını oxuyandan sonra bu qərara gəldim: heç bir ədəbi janr yalnız qabaqcadan müəyyənəşdirilmiş statik normalivlər üzrə "hərəkət" etmir, özü nün inkişaf dinamikasında yeni meyllər və tendensiyalarla zənginləşir. Sadiq Qarayevin "N" sayılı qəhrəmanlıq" romanı tarixi roman janrinin çox maraqlı bir nümunəsi kimi bu inkişafın mən deyərdim, sonuncu göstəricisidir. Kitabı açıram və 13 müəllifin bu roman haqqında fikirləri ilə tanış oluram.

Akademik İsa Həbibbəyli yazır: "Romanın müəllifi Sadıq Qarayev irəli sürdüyü ideyaları elmi baxımdan əsaslandırmayı və bədii cəhdən obrazlı şəkildə mənalandırmağı bacarıır. Onun elmi və bədii əsərləri elmi idrakla bədii düşüncənin qoşağından yaradılmış orijinal elm və ədəbiyyat nümunələridir. Müəllifin "Sahilsiz təzadalar", "Sahibsiz kölgələr", "Sarvansız zamanlar" və "N" sayılı qəhrəmanlıq" romanları elmifəsəfi və bədii üslubda yazılmış romanlar limi Azərbaycan ədəbiyyatında yeni cığır yaratmış, bədii təfakkürle elmi idrakin əzvi vəhədətinin köməyi ilə milli və bəşəri dəyərləri əks etdirmək baxımından fərqli və cəlbədici ədəbi örnəklərin meydana "çıxmasına yol açmışdır". Bu müləhizələr romanı ideya-sənətkarlıq baxımından dəqiq şəkildə izah edir. "Elmi idrak və bədii düşüncə" vəhdətinə mən ilk dəfə doğlung şəkildə İsa Hüseynovun "Məhşər" romanında təsadüf etmişəm. o romanada Nəsimi həm bir filosof, həm də real, canlı bir insan kimi təsvir olunurdu. Və müəllif də bu əsərdə həm filosof kimi, həm də yazıçı kimi diqqəti cəlb edirdi.

Sadiq Qarayevin "N" sayılı qəhrəmanlıq" romanının janrinə gəldikdə isə bunu birmənələş şəkildə sənədli tarixi roman kimi qiymətləndirmək doğru olmazdı. Siz istənilən bir Azərbaycan tarixi romanına müraciət edin, həmin romanın mütələq tarixi sənədlərlə bağlı faktlarla, hadisələrlə qarşılaşıcaqsınız. Ancaq bu faktlar və tarixi qaynaqlarla təsdiq olunmuş hadisələr həmin romanın yalnız tarixi fonunu təşkil edəcək. Əsas isə müəllifin bədii düşüncəsinən doğan canlı obrazlardır, həmin obrazların daxili dünyası, mənəvi aləmidir. "N" sayılı qəhrəmanlıq" romanında da xeyli sayda yaxın tarixi keçmişlə bağlı olan hadisələr diqqəti cəlb edir, həmçinin bu tarixi hadisələrin iştirakçıları olan şəxsiyyətlər...

Sadiq Qarayevin romanı ikinci Qarabağ mühərbiyəndən söz açır, 44 günlük Vətən Mühərbiyi, Ordumuzun şanlı qələbələri, Ali Baş Komandanın və igid əsgərlərimizin, bütünlükə xalqın mənəvi qüdrəti ilə çalınan ZƏFƏR...

Otuq il biz ağrı-acılarla yaşa-dıq, az qala ümidişim də kəsilmış-

di. İndi isə torpaqlarımız işğaldan azad olunub. Amma... niyə bəs o otuz ildə biz ağrı-acılarımızdan yana-yana söz açırdıq və qəlebə-yə səsləyirdik əsgərlərimizi. İndi sanki qəlebədən məst olmuşluq və şeirizdə, nərimizdə, dram əsərlərimizdə bəzi istisnalar nəzəre alınmazsa, 44 günlük qəlebələrimizin bədii əksini görə bilmirik. Sadiq Qarayevin "N" sayılı qəhrəmanlıq" romanı bu mənada bir SOS siqnaldır.

Romanda mən bir müəllifin üç obrazını görürəm - tarixçi, yazıçı və publisist. Sadiq Qarayev ixtisasına görə tarixçi deyil, biologiya-kimya fakültəsini bitirib, "Orbitlər və universal mövcudluq" nəzəriyyəsinin müəllimidir. Amma nə də? Tarixi roman yazmaq üçün tarixi həqiqətləri bilmək və bunları öz əsərində əks etdirmək vacibdir. Bir də ki, bu otuz ildə biz tarix içində yaşamış, biz tarixləmişik.

Sadiq Qarayev istedadlı bir publisistdir və onun romanında ən sərt həqiqətlər məhz publisistika dili ilə şərh olunur. Lakin Sadıq Qarayev "rəsmi" publisistikaya deyil, bədii publisistikaya meyl edir. Bəzən bu publisistik manera çılgın həddə də çatır, bu da təbii-dir. Çünkü ermaniliyin mahiyyətini şərh etmək üçün lazımdır bu çılgınlıq da, bu qəzəb də... Amma Sadiq Qarayevi bu romanda mən yazıçı kimi daha çox görürəm. Və publisistika onun romanında yazılılığı ilə birləşir (söhbət üslublarının vəhdətindən gedir, çünkü ən yaxşı publisist elə ən yaxşı yazıçıdır). Bir yazıçı publisist kimi Sadıq Qarayevin müşahidə qabiliyyəti yetərinçə önemlidir. O, ilk növbədə, mühərbiyənin xarakterini (əvvəlindən sonundanək), mahiyyətini çox yaxşı bilir, romanda bizi onu MÜHƏRİBƏNİN İÇİNDƏ görürük. Xüsusi, ayri-ayrı rəyonlarımızın işğaldan azad olunması prosesi və bu prosesdə komandir və əsgərlərimizin vətənpərvərliyi ilə bir sırada döyüşü taktikası, siyasi feallıqla fərdi bacarığın vəhdəti... bir sözə, mühərbiyənin özünüň hər bir insanda yaratdığı psixoloji amilləri...

Əsərdə Ali Baş Komandanın obrazı da diqqətdən yayılmır. Və burada qeyd etməyi lazım biliyəm ki, əgər İlham Əliyev Azərbaycanın perzidenti olmasaydı, onun ağılli və hədəfə vuran göstərişləri olmasayı, bəlkə də nələrisə itirədi.

Romanda Azərbaycan döyüşüçülerinin bir silsilə obrazları yaradılıb. Baxın: polkovnik Mövlənov, general Bərxudarov, Kamil Şirinov, Seymour, Şükür Həmidov, Vüsal Isayev. Bunların bir qismi eposzodik planda nəzərə çarpır, amma unudulmurlar.

O ki, qaldı düşmən - erməni obrazlarına, biz romanda düşməni (xüsusi, Zori Bayanı) düşmən kimi tanıyrə və onların mənəviyyatlı mənəviyyatlarının uğuruna sürükəndiyini görürük.

Sadiq Qarayevin "N" sayılı qəhrəmanlıq" romanının müasir nərimizdə bir hadisə qiyətləndirir və ona gələcək (yəni lap indiki) yaradıcılığında ugurlar arzulayıram.

ƏLƏSGƏR ƏLİOĞLU

GÖRÜNƏR

Ürəkdən bağlansaq doğma ocağa, Ruhun qətrə-qətrə hopar torpağa. Yolunda ümidiñ dönsə çirağı Qarşında gecə de gündüz görünər.

Damarında axan qan atlanarsa, Ən uzaq menzilin alımar qısa... Xeyalin zirvəye qanadlanarsa, Dərə de, təpə de dündümzə görürər.

Beşiyin fikrində yırğalanmasa, Ömrün qışdan çəhlim salarmaları yaza! Palid da torpağa arxalanmasa, Tufanın gözündə köksüz görürər.

GEDİM

Mənşəyi bilinmər behər-barın da, Böhtən yuva qurur budaqlarında... Suları bulanı bulaqların da, Barı hissələrimle yuynub gedim.

Namərdələr damında bordaq saxlayır Yalanlar kökəlib, buxaq sallayı... Şeytanlar altıncı barmaq saxlayır, Axı ne xeyiri, deyinib gedim!

Qarışqa əlində yesidir fillər, (Deyəşən dayışık düşür fesiller...) Tükenmək bilməyir fitnələr-fellər, Səbrimin gözündən yayınb gedim.

Ehtiyac bəxtimin püşküne qalib, Nifratim püşküre-püşküra qalib... Nimdaş köynəyindən pis günə qalib-Dünyani əynimdən soyunub gedim.

QOŞMASAYAĞI

Bu necə dünyadı, necə əyyamı, Filə söylədilər naşıdı, xamidi... Qutulardan çıxdi milçayın adı, Qoymadı bir getsin huşa dərdim.

Görən gözər baxıb haqqı görmədi, Bilmədim qarnının ağrısı nədi... Yaz da atayını elə vermadı, Söylədim axırdı qışa dərdim.

Bu gedis-gelişi gözüm almadı, Seytanın yolunda izi qalmadı... Meni bir anlada duyan olmadı, Açıdmı birçə-bircə daşa dərdim.

Baxmadılar ömrə-güne dən düşər, Bədxah ürkələr duman-çən düşər... Düşündülər uçub gözdən gen düşər, Axır döndərdilər qışa dərdim.

BU AXŞAM GƏLMİŞƏM...

Vaxt ötdü... Yolumu bağlasalar da, Sinəmi yüz yerdən dağlasalar da; Özümü ayaqda saxlasalar da, Çəkdiklər həmişə başa dərdim.

DAHA

Dünya galib hara çatırıb indi, Şeytanın sayını artırıb indi... Daşlaməq gözümüz bərk qırıb indi, Daşı stəyimdən tökürem daha.

Yaxşı anlayıram, yaxşı qanıram, Dərd-qəmən qolunu çətin qanıram... Ünvan soruşsalar, susub qalıram, Gözümüz torpağa dikirəm daha.

BU YAĞIŞ...

Yeddi ildir bir yağışa düşmüşəm, Taleymə qan-qarğışa düşmüşəm... Bu yağışı indi başa düşmüşəm, Ömrüm boyu yağasıdır, yağası.

Bu yağışın üstündə çox dili var, Ocağımı körükleyen yeli var... Son günümde bir kükreyən seli var, Bir hayqırıb qalxasıdır, qalxası.

O göstərib mənə belə meyl ha, Səndən ayrı ələnmərəm deyir ha... Qabağını çətir kəsən deyil ha, Axırına çıxasıdır, çıxası.

İllərimin buluduna bələnir, Damci-damci taleyime çəlinir... O neçə ki ara vermir, əlonır, Dərd sinəmin ağasıdır, ağası...

BU QIŞI DA YÖNƏT

VERDİM...

Yollarından yığdım daha gözümüz, Man özüme həyan bildim özümü... İlk dəfəydi həsrətin sərt üzünü, Qabaq-qənşər durub gördüm bir təhər..

Her misrəmə vaxt-vedəsiz düşdü den, illər kəsdi hər şerimin ömründən... Taleymən qapısından o gündən, Daha yadək gəlib girdim bir təhər..

Leysan yudu o cahlimi, o izi, Açılmadı sözümüz bət-bənzidi... Şəxamtı vurdub bənövşəni, nərgizi, Xeyalında çələng hördüm bir təhər.

Xatirələr sına-sına sinəmdə, Qoymadı dərd-qəm sənə sinəmdə. Bir elçim qar qaldı yene sinəmdə, Bu qış da yōne verdim bir təhər...

YERDƏN NƏ SƏS GELİR, NƏ SƏMR GELİR,

Durub baxmışam, Daha axıma çıxmışam. Əynime xəzan taxmışam, Tökülrəm yarpaq-yarpaq.

Hər günüm də, hər ayım da, Sürən olub harayımda...

Ömrə adlı sarayımda, Sönürəm mən çıraq-çıraq.

Sükut ömürlerin şahid burda, Hökmən ebədi yuxudur burda... Çay da göz yaşı axıdır burda... Bu axşam gəlmışəm torpaq pusmağı.

Burda bir daşın da cinqırı çıxmır, Özündən qırğıga çıçırmır... Ha ev yiyəsini çağırırm, çıxmır, Bu axşam gəlmışəm torpaq pusmağı.

Sükut şəheridir adı bu yerin, Həsrətdi qohumu-yadı bu yerin... Sinəmi qalayır odu bu yerin. Bu axşam gəlmışəm torpaq pusmağı.

BİLMİRƏM

Getmişən bir yuxu kimi, Qırpanmiram kirpiyim... Sinəmdəki dərd-qəm Kim düzər sapı, bilmirəm.

Başlayıb əcal təlimi, Yeri tapılıb qəbrimin... Nalı tökülbə təbimin, Yoxşuda çapa bilmirəm.

Fikrimdə bu çiylik nədir, Sözlər bir-birini didir... Misralarım da küt gedir, Təzədən yapa bilmirəm.

Üzüme baxmır bir gün də, Saymazca keçir böyründən... Səndən sonrakı ömrün də, Adını tapa bilmirəm.

Getmişən... Durub baxmışam, Daha axıma çıxmışam. Əynime xəzan taxmışam, Tökülrəm yarpaq-yarpaq.

Hər günüm də, hər ayım da, Sürən olub harayımda...

Ömrə adlı sarayımda, Sönürəm mən çıraq-çıraq.

Düşmüşəm yaxımdan ayrı, Getmir güneyim qarı... Yol gəlsəm də sənə səri, Qabağımı kesir torpaq... Getmişən ömründən düz yeddi ildir, Həsrət gəyən gedir, yaman yeldir, Götünün yağını mənə yedirdir, Ömrümə dərd-qəmən şələ tutmuşam.

Sükuta dikkəm gözümü elə, Divara deyirəm sözümüz elə... Ətrini tapıram.. Üzümü elə Bos yərə neçə cür gülə tutmuşam...

Gün-gün yaxınlaşır mənzilə köçüm, Qurub bədək kimə budanır içim... Əlacım kəsilib bir görüş üçün, Mən qara torpağı dılə tutmuşam.

"ÇAĞDAŞ QƏRBİ AZƏRBAYCAN AŞIQLARININ MUSIQİ REPETUARI" ADLI AUDİODİSK HAZIRLANIR

Son illərdə bir sıra uğurlu laiyələrə imza atan, aşiq sənəti, ustad aşıqların həyat və ya radiciliqlərinə həsr olunmuş kitablar nəşr etdirən, onların ifalatının ləntə alınması istiqamətində məqsədyönlü fəaliyyət göstərən Azərbaycan Aşıqlar Birliyi bu istiqamətdə həyata keçirilən işlərin miqyasını və coğrafiyasını daha da genişləndirmək üçün Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin qrant müsabiqlərində də uğurlu layihələrlə iştirak edir.

Adıçəkilən qurumun 2024-cü il kiçik qrant müsabiqəsində də iştirak edən AAB-nin "Çağdaş Qərbə

Azərbaycan aşıqlarının musiqi repertuarı" adlı layihəsi müsabiqənin "Qərbə Azərbaycana qayğılı prosesi" istiqaməti üzrə qalib olub. Bu barede məlumat verən Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin katibi, layihənin koordinatörü, Əməkdar mədəniyyət işçisi Musa Nəbioglu bildirib ki, layihənin əsas ideyəsi Qərbə Azərbaycandakı qeyri-maddi mədəni irsimizin mühüm hissəsi olan aşiq sənəti və bu bölgədəki aşiq mühitlərini temsil edən çəgədəş aşıqlarımızın tanidlılması, onların musiqi repertuarının zənginliyinə diqqətin yönəldilməsidir. Məqsəd Qərbə Azərbaycanın mədəniyyətimizin qədim və mühüm sahələrindən biri olan aşiq

şəhərinin rehbəri Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin sədri, Ə

Düşünməyə dəyər: Milli-mənəvi dəyərlər xalqın əxlaqidır

(Televiziyanın bəzi verilişləri haqqında)

Xalqımızın mənəvi dünyasını zənginləşdirən, tariximizi və mədəniyyətimizi ucaldan, birliyimizi təmin edən milli-mənəvi dəyərləri qoruyub saxlamaq hər birimizin müqəddəs borcudur. Bu gün milli-mənəvi dəyərlərimizə de təcavüz etmək təşbbüsleri və halları olduğu üçün, bu vacib məsələnin daim diqqətdə saxlanılması zərureti yaranıb. Tarixi qürur duyduğumuz məyarların, nailiyyətlərimizin üstündən belə asanlıqla xətt çəkmək, onu aşağılamaq isteyinin bəzən baş qaldırması bizi çox qayğılandırır. İlk növbədə hər bir ziyanı əsrlər boyu cilalanmış, zamanın keçmə-keşli sınaqlarından çıxmış, elənmiş, saflaşmış, bu günümüzün həyatı tələbatına çevrilmiş, xalqımızın özüne məxsus milli-mentaliteti məyarlarına çevrilmiş mənəvi dəyərlər xalqımızın yüksək əxlaqi xüsusiyyətlərinin təcəssümüdür, duz-çörək qədər hamımıza eziздür.

Kecid dövründə milli-mənəvi orientasiyalarda yaranan boşluqlardan istifadə edən ünsürlər yanlış ideologiyaları, qondarma və qurama adətləri, hətta başqa xalqların xarakterik xüsusiyyətlərindən doğan adətləri min il-lərlə tariximiz keçməkəslərində deformasiyaya uğramadan, bu günümüzdə gözəlləşdirən hemişa fəx duyduğumuz müqəddəs milli-mənəvi dəyərlərimizlə yanaşı yabançı adət-ənənələri də təbliğ etməye çalışırlar və çox təessüf ki, getdikcə bu, geniş vüsət almaqdadır. Əxlaqi dəyərlərimizin toxunulmazlığı, hemişa qorunmalı olduğumuz eə bir müqəddəs meyarlarındır ki, gərək bugünkü sosial-iqtisadi naiyyətlərimizdən məqsədönlü istifadə edərək zamanında dünyaya integrasiya edərək, qədim mədəniyyətimizin qaynaqlarını, gözəlliklərini bir örnək kimi başqa xalqlara da sevdirək.

Müdrik ağısaqlarımız, söz sahibi olan ziyalılarımız, xüsusişen geniş təbliğat-təşviqat imkanları olan radio-televiziya, dövrü matbuat, digər küləvi informasiya vəsaitləri mənəvi dəyərlərimizin təbliği və gənc nəslə etrafı izah edilmişsin işlərinin fövqündə olmalıdır.

Vətən, Ata-Ana, el-oba, yurd yeri, doğma ocaq sevgisi, namus-qeyrət təəssübü çəkmək, vətənpərvərlik, halal-haram, böyük-kicik, ədəb-ərkan, etik dəyərlər, unudulmaz inam və inanclarımız, nəhayət müqəddəs milli adət-ənənələrimiz ümumən milli mentalitetimizin məhək daşıdır. Çox təəssüflər olsun ki, milli mənafə, milli mənlik ideyası, xalqımızın mənəvi əxlaqının, xüsusi ilə vətənpərvərlik kimi yüksək əxlaqi dəyərlərin aşilanması baş vermiş ve zaman-zaman diqqət-dən kenarda qalmışdır.

Keçmişimiz, həm də tariximizin ibret dərsləridir. Bu baxımdan bariz keçmişimiz, eyni zamanda sabahımızın müəllimidir. Gənc nəslin azərbaycanlıq ideyaları ruhunda təriyəsi xalqımızın qələbələrinin, nailiyyətlərimizin təminatçısıdır. Əsrər boyu xalqımızın böyük mənlik şüuru, əxlaqi dəyərlərə sedaqtı sayesində, bütün təsirlərə baxmayaraq öz dilini, dinini, milli adət-ənənələrini qoruyub saxlaya bilmış, onu xüsusi sovetlər dövrünün ideoloji tərarlarından asılan-

ovsunmayıb, mənviyinə çıxarı, üçurumun sahilinə yönəldirlər. İnsanlı-haqı yolundan sapındırınlara aman vermek olmaz. Zəfər də, məğlubiyyət də əql və düşüncənin gücündədir. Dünya malından yüksək olan ad-sənail olmaq isə daha şərəflidir. Əsl zi-yalılar xalqımızın mənəvi sərvətidir. Mənəvi saflıq isə insani həmişə ucal-dar.

Müdriklerimiz demişlər ki, insanın ən böyük müəllimi təbiətdir. Arzu və istək bizim içimizde yaranır. Her kəs özündən hesab istəməlidir. Biz əsrl-

ürün teknoloji tərəfləndirilən aşanmağa imkan verməmişdir.

Ərənlərimiz demişlər ki, nə qədər çətin olsa da, dağılmış iqtisadiyyatı, fabrik və zavodları yenidən bərpa etmək olar, məişətimizi daha da gözəlşədirmək üçün yaraşıqlı evlər tikmək, bağ-bağat salmaq, parklar düzənləmək, müasir texnoloji yenilikləri tətbiq etmək, keyfiyyəti mehsullar istehsal etmək mümkündür. Lakin bununla vəzvüzdən hesab istəməlidir. BİZ ƏŞHƏRİ DÜZ YOLLA GETMİŞKİM?

İndi haraya və necə gedirik? Təbiət gözəlliklərini yaradan düşüncə kimi, insanlar da müdrik olmalıdır. Ziyalılarımız bilməlidirlər ki, dünya sivilizasiyasını keçib çox yeniliklər yarananlar insan geninin kodunu açmağa nail olmuş, müasir texnoloji yeniliklərdən istifadə edərək yaşıdagımız dövriyin anqınlıklarına bas vuraraq veni-

elmi-kosmik nailiyyətlərə çətsəq da, çox təəssüfle qeyd etmək istəyirik ki, bu gün insanlar xoşbəxt yaşamağı hələ də öyrənməmişlər. Qəti qənəət gelinmişdir ki, nə din, nə də elm ən mühüm həyatı suallara belə cavab verə bilmir.

**"Dövran bir günəşdir, ömür isə qar,
Vəfəsiz dünyaya meyl etmə zinhar.
İndi ki öləcək pis də, yaxşı da,
Xoş ona ki, çatdı yaxşı bir ada"**

(Sədi Sirazi)

İnsanı mükemmelliye aparan deylerler çıxdır, şəxsiyyəti nurlandıran isə onun gözel qəlbidir. Haqq-ədalet, ədəb, yaranmışlara məhəbbət, sevgi, mərhəmət, dostluq, həqiqət, səxavət, mərifət, bacarıq, istedad və zəhmət.... İnsan mükemmelliyinin mehək daşıdır. Müdrilikler insanların təkamülünüň seviyyəsini müyyənənləşdirmişlər. Fəlsəfi dünyamızda bəlkə də tam-dürüst olmasına da:

Hətta ailələrde, tayfalarda, kənd və obalarda, azsaylı xalqların yaşayış yerlərinde özünəməxsus adət-ənənələrinin heyata keçirilməsinə vaxtilə qoyulan qadağalar, təqibler, cəzalar da xalqın öz soyköküne inamını sarsıda bilməmişdir. Azərbaycan öğullarının əsasən, hərbi-tikinti hissələrinə xidmətə göndərilməsinə, sərhəd qoşunlarında, xüsusü aero-kosmik müdafiə hissələrində müselman respublikalarının övladlarının xidmətə buraxılmaması tekçə hər hansı bir etibarsızlığı, ideoloji dəyanetliyin olmamasında, rus dilini yaxşı bilməməsində deyil, əsasən gələcəyə hesablanmış tədbirlerden olmuşdur. Lakin xalqımızın tarixi qan yaddaşı baş veren hadisələr fövqündə onu dircəltdi. Xalqımızın düşüncə tərzi, vətənpərvərlük hissinin gücü gerçekliyi, müasir həyat

həqiqətlərini obyektiv şərh edərək özünütərbiyi karakter olaraq əzxəddir. Gənclərimizi düzgün istiqamətlərə yönəltmək, mənəvi tərbiyə aşila-maq, ailələrin, təhsil müəssisələrinin, söz sahibi olan insanların, ağsaqqal-ların, xüsusi ilə ziyalıların imkanlarını, təsir gücünü artırmağa zəmin yaradır. Bu baxımdan kütłəvi informasiya va-sitələrinin, televiziya-radionun təsir dairəsi və tərbiyəvi rolu böyükdür.

Coxsayılı mətbuatımız, televiziya kanalları, nəhayətsiz internet şəbəkə-ləri, müxtəlif informasiya texnologiya-ları təəssüf ki, başlı-başına buraxıl-mışdır.

Azad sözün yaratdığı imkanlarından, məqamından qeyri-sağlam isti-fadə olunması, cəmiyyətimizə, mənə-

viyyatımıza yad təzahürlərə tüyən etməsi gənclərin mənəvi dünyasının formallaşdığı məkana, ailələrə, məktəb yaşlı uşaqların düşüncə tərzinə təbii falakət kimi soxulması yolverilməz olsa da, təsəssüf ki, bu günü həyatımızın gerçekliyidir.

Bu missiyani insanların mənəvi dünyasında ehtiyac duyduqları mətbuatımız neçə yerinə yetirir. Bu günümüze nəzər salsaq acı bir reallıqla qarşılışırıq. Heç də cəmiyyətimizi formalaşdırmağa borcu olan, insanların ideoloji təribiyəsində mühüm əhəmiyyət kəsb edən elektron və yazılı mətbuat vasitəleri çıxdan tarazlığını, mənəvi təribyənin önündə getməli olan mövqeyini itirmişdir - desək, yanılma-riq.

Əsasən qeyri-peşəkarlıq, jurnalist etikasına əməl etməyən, mətbü sözü-nün təsir gücünü, özünü qiymətləndirməyi bacarmayan, ayrı-ayrı iddiyalı şəxslərin yersiz və lüzumsuz sıfarişinə rəğmən dərc edilən yazılar, satira-vumor, heç bir nəzarəti olmayan so-

sial şebekelerin yaydiqları insanlar
neinkı bir-birine düşmən edir, ey
zamanda onların əhatəsində olan öv-
ladlarını və yaxınlarını sarsıdır, bö-
yük-kicikliklə, ailə başçısı nüfuzuna
mənfi təsirlər göstərir. Saysız-hesab-
sız, lüzumsuz televiziya verilişləri
aparıcı qəbahətləri, qəzətərin timsa-
lında təqdim olunan belə yazılar ümumiyyətə xalqımızın zəngin etik davar-
ınları, mənəvi-əxlaqi dəyərləri ilə
xüsusi jurnalisticin peşə məsuliyətə
ile bir araya siğdır, səxsiyyəti təhqiq-
edən, insan ləyaqətini alçaldan, onu
ailəsi və dostları qarşısında başı aşa-
ğı edən ifrat dərəcədə açıq-saçıq ifa-
dələr, verilişlər, yazıları çoxdur. Bu
yazılardan mənbəyi əsasən çayxana-
söhbətlərinə söykənse de, onu kütlev-
mətbuat şəhifələrinə çıxarmaq heç bi-
əxlaqımıza yaraşdır, ümumən xalqımızın
milli-mənəvi dəyərləri ilə bi-
araya siğmayan mövqədir, lüzumsuz
yanasmalarıdır.

Xüsüsile, Respublikamızda fəaliyət göstərən müxtəlif televiziya kanallarında gedən bəzi verilişlərə və tənəħədşərələrin münasibəti qeyri-qənaətbəxşdir desək, yanılmarıq. Çünkü keyfiyyət yətsiz şoular, mentalitetimizə uyğun olmamışdır. Həyallilər, tamaşaçı zümrəsinə nəzərə alaraq təşkil olunan verilişlər惆azdır. İdeya-siyasi təribyəvi mahiyət daşıyan, xalqın milli-mənəvi, əlaqəsi dəyərlərini nəzərə almaqla efişlərdə verilişlər demək olar ki, barmaqla saatlıdır. Kütłəni cahilliyyə, sentimental dülhəsincələrə aparan, sürəlti təsir edən elementlər istənilen qədərdir.

Televiziya insanın ruhunun sergisi sidir. İnsanın mənəvi aləminə yaxş mənada nüfuz edərək onu xalq və cəmiyyət üçün daha səmərəli fəaliyyət göstərməye ruhlandırmaq və yönəltmək əsas qayemizdir. Peşəkar aparıcıların bu baxımdan fəaliyyəti böyük əhəmiyyət kəsb edir. Həyatda qazanılan ve zəruri hesab olunan bılıkların eyləncə verilişləri vasitəsilə ötürülməsi daha səmərəli ola bilər. Müeyyən hadisələri həddindən artıq şiriştmək onları heftlərlə, aylarla ekranlardada çözümkələ vətəndaşları studiyalarada toplamaq yaxşı əlamət deyildir. Baxma vermİŞ cinayet hadisələri ilə bağlı axınlar aparmaq məhz dövlət orqanlarının borcu və müqədəs vəzifəsidir. Daha, televiziyalarda bu və ya digər təsirləre malik hadisələri şiriştmək və tamaşaçıya zorən baxış təşkil etmək televiziyaların verilişləri deyildir. Əsasən bele hadisələrdə qeyri-etiğ halların təsviri, xüsusiilə uşaqlara və gənclərə sərsinti yaranan sehnələrin nümayicisi dəha cəxdir.

mayışı dana çödürdür.
Öthalinin istirahet saatlarında ehvalının daha yükseldilmesine xidmət etməli olan verilişlər evezinə onların yemek masası arxasında ehvalına pıstır edən informasiyalar ve verilişlər aparılışmalıdır.

Xüsüsile vefat etmiş böyüklü-kiçik İi insanların nesinin iiri fonda gösteril məsi hər kəse yaxşı ovqat bəxş etməti. Bu və ya digər halların baş verdiyi zaman məktəblilərin, gənclərin, digər şəxslərin qorunmasına profilaktiki və maarifləndirici tədbirlər kimi mənalı aydın başa düşülən epizodlar daha yaxşı qarşılanır. Tamaşaçı psixologiya yasına təsir etmək məqsədi ilə cılalanmış ve uyğun metodlardan istifadə olunmalıdır.

Milletin exlaqına mənfi təsir edən min illərin formalasmış xalq mənəviyyatına zərbə vuran verilişlər, epizodlar, hətta lüzumsuz reklamlarla çox qarşılaşırsan.

Əvvəller cəmiyyətdə ciddi qəbahə hüsab olunan halları, ifadələri qadınaya və kişiye yaraşmayan sözləri ekrana

Vaxtaxşırı olaraq psixoloq ixtisaslı şəxsiyyətləri telestudiyalarda dəvət edir, onların tamaçamlarına, xüsusilə gənc-lərə demək olduqları leyaqətli fikir və mənqli yollar göstərmələri vacib sayılır. Müşahidələr göstərir ki, psixoloqların əksariyyəti özləri psixoloji pozğunluqlara malikdirlər. Onların məsləhətləri insanın alt sürüguna lazımnıça təsir etmir, zərərlə informasiyaları, ağıllarına gələn qeyri-etiğlik fikirleri tamaşaçılla söyləməye çəkinmirlər. Bu zaman bilmək lazımdır ki, insan kütləsi əsasən mənfi məqamları tez diqqət yetirir. Seriallar, zorakı filmlər, dehşətli mesajlar verilən episodlər hər kəsə lüzumsuz görünür və mənfi emosiyalar yaradılmasına xidmet edir. Yüksək intellektual səviyyəli, çıxışlarında tamaşaçıların qəlbinə yol tapmağı bacaran ekspertlər dəvət olunmalı, əxlaqi və ailə dəyerləri təqdir olunanlar verilişlərə çıxarılmalıdır.

Televiziya jurnalistləri məhz bu gözəl menşeviyatlı xalqımızın övladlarıdır. Büyük ümumxalq tribunası etibar edilmiş telejurnalistlər her bir veriliş ciddi hazırlıqlarla çıxmışlardır. Milli-mənəvi dəyərlərimiz, o cümlədən vətənpərvərlik təbiyesi televiziya verilişlərimizin başlıca mövzularından olmalıdır. Vətənpərvərlik mövzusunun təbliği üçün saysız-hesabsız nümunələr vardır. Vətənimizin ərazi bütövlüyünün təmin olunması uğrunda, xüsusiilə Qarabağın yağı düşməndən azad edilməsində böyük qəhrəmanlıqlar və əsgəri şücaətlər göstərmiş Azərbaycanın qeyrəti əsgər və zabitləri côxdur. Məhz onların qanı və canı bahasına torpaqlarımız işğalçılarından azad olunmuşdur. Yüz illərlə dünyada işğal olunmuş torpaqların geri qaytarılması halına rast gəlinmediyi zamanda Azərbaycanın qəhrəman ordusu nəinki dövlət suverenliyini, ərazi bütövlüyüni təmin etmiş, eyni zamanda vaxtilə müxtəlif dövrlərdə qanunsuz olaraq ətraf ölkələrə alınıb verilmiş Azərbaycan torpaqlarını geri qaytarmaq xalqımızın zəngin keçmişini eks etdiyən bölgələrimizə keçmiş sakinlərin dədə-baba topraqlarına qaytarılmasını təmin etmek surəti bir hədəf kimi qarşıya qoyulmuşdur.

Televiziya aparıcıları, onların edebî-bedîvi ve ideya-sıyası cəhətdən hazırlanması, nitq mədəniyyətinin yüksəldilməsi şəxsi etik anlayışlarının gücləndirilməsi ciddi məsələlərdən biridir. Yüksek səviyyəli qonaqların dəvət olunması, onların mövzu ətrafinda dəyərli fikirlerinin alınması, verilişler zamanı bayagi ifadələrə yol verilməməsi, ekspertlerin seviyyəli və məqamında müdaxiləsinə nail olunması olduğca vacib məsələlərdəndir.

mazı oldukça vacib məsalələrdəndir.

Söz sərkərdədir, insanı, kütleni idarə edir. Sözün böyük qüdrəti, qılıncdan iti kəseri olsa da, həm də ince, melhəm, zərif gültək lətfətini var, gözəlliklər və şövq yaradır. Sərkərdələr da cəngə səsləyen əmrlərini məhz sözün qüdrəti ilə deyirlər. Xoş niyyətlə deyilmiş, mərhəmanə, ince söz insanları xeyirxahlığa, hümanizmə, Vətən, ata-ana sevgisinə, haqq-ədalətə tapınmağa, insana xas olan gözəlliklərə səsleyir. Sözün qədrini və qədərini qiymətləndirən ata-babalarımız öz müdrik məsləhətləri ilə insanlara doğru yol göstərir, gəncləri həyatda necə yaşamağa ruhlandırdılar. Lakin söz azadlığından istifadə edən bəzi mətbuat orqanları, xüsusilə heç bir nizam tərəzisi olmayan sosial şəbəkələr xalqımızın iman-etiqad göstərdiyi müqəddəs məkanlara, böyük şəxsiyyətlərimizə yönəlmış mənfi məna daşıyan mövzulardan ekinməlidirlər.

ADINI ƏMƏLİ İLƏ QAZANAN ŞAIR

İnsan var ki, ömür yolladı rastına tabietin ve taleyin en böyük bəxşeyi qismində çıxır... Bir çox qələm dostları kimi mənim də Ağa deyə xitab etdiyim Ağacəfər Həsənli də belə dəyərlidir və nadir insanlardan biridir. Adı ilə əməli həmişə tən gələn Ağacəfərlə çox sonralar dostluğa çevrilən tanışlığımızın düz 40 illik tarixçəsi var. O vaxt universitetinin jurnalistika fakültəsini təzəcə bitirmişdim, Ağacəfər isə Haqqdan gələn istedadı ilə SÖZə bəndəlik edə-edə çoxdan Haqqa gedən yola çıxmışdı. İlk tələbəlik illərindən üzü bəri bədii SÖZün təsir gücünə güvənib könüldən-könlə körpü salan Ağacəfər Həsənli bu gün artıq öz imzasını çağdaş ədəbiyyatımızda çoxdan təsdiqləmiş peşəkar bir qələm əhlidir. Azərbaycan ədəbi tənqidin aparıcı siması, ustad tənqidçi Vəqif Yusifli demisən, külli-aləm bilir ki, Ağacəfər Həsənli ŞAIRDİR, özü də elüyül-əlasından!..

Təbii ki, hər bir yaradıcı insana güc verən qoynunda doğulub boy-a-başa çatlığı yurd, dədə-baba ocağıdır. Ağacəfərin ulu babalarının şəcəresi seyid-peyğəmber nəslindən zinətlənib. Nadir şah Əfəşərin zamanında Ərdəbiliyən Muğana, ordan da ecazkar təbiəti olan Lerikə köçüblər. Ağacəfər də yetmiş il əvvəl günəşli bahar günü sözünün sahibi olan ağır ləngərlə, ağızı xeyir-dualı ata-babalarının məskunlaşduğu Rvarud kəndində dünyaya göz açıb...

Başı lacivərd göylərə söykənən məğrur dağlardan düzə enib, paytaxtda lövber salan Ağacəfərin halal qələmindən çıxan yazılarının ek-səriyyetində elə o dağların saf havası, daşlı - qayalı çayların şirliyi, diş göyne-dən bulaqların xoş zümzüməsi, dibi görünməyen dərələrin, yaşıł ormanının nəfəsi duyuılır. Adına tapındığı, and yeri bildiyi müqəddəs yurdun bulaqları bulaq dilində, meşələrin şahı sayılan dəmirağacla ağaç dilində, dağ kekiliyi ilə quş dilində danışa bilir...

Deyirlər, mərhüm xalq şairi Musa Yaqub şəhərə gələndə qələm dostları ona "dağ qartalı" deyərmişlər. Kim bilsə, bəlkə də Musa Yaqub böyük şəher mühitin-dən daha çox öz ruhunun azadlığını, ədəbi və əbədi rahatlığını boy-a-başa çatlığı dağlar qoynundakı Buynuz kəndinə yaşayıb-yaratmaqdə göründü...

Təbii ki, Ağacəfər Həsənli də dağlara, el-obasına, doğma kəndinə bağlıdır. Ona görə də yarım əsrden çox şəhərdə yaşasa da "Mən köklü-köməclə bir kənd oğluyam" deyir... Sözün zirvəsinə yüksələn YOLUNA şəhərdə davam edən şairin

poetik dünyasından ədəbi tənqidin görkəmli nümayəndələri saysız-hesabsız sənballı məqalələr yazıblar. Mən isə genç yaşlarından QƏLƏMI müxtəlif metbuat orqanlarında cilalanmış Ağacəfərin özünəməxsus dəst-xətti ilə seçilən publisistik yaradılığından qisa da olsa, söz açmaq isterdim.

Bildiyimiz kimi, jurnalistikanın ayrılmaz tərkib hissəsi sayılan publisistikə ictimai-mədəni mühitə, sosial-siya-si heyata fəal müdaxilə edən janırdır. Ötən əsrin 50-60-ci illərində Mirzə İbrahimov, İl-yaş Əfəndiyev, Rəsul Rza, Həsən Seyidbəli və başqa görkəmli qələm sahibləri publisistik əsərləri ilə Az-

məbariz publisisttdır. O, nəinki ölkədə, respublikamızın hüdudlarından uzaqlarda gəzib-gördükərini, içinde olduğu hadisələrin mahiyyətini, qurbətdə yaşayan soydaşlarımızın həyat və fealiyyətini, bir sözə, təbiət, cəmiyyət, sənət həqiqətlərini oxucularla bölüşməyi özüne borc bilir.

*Müqəddəs ruhların behişt yeridir,
Ocaq Azərbaycan, pır Azərbaycan.
Harda baş ucaldan övladı varsa,
Orda bərqrədar bir Azərbaycan.*

...Müxtəlif qəzet və jurnalarda çap olunmuş publisistik məqalələri, sənət haqqında fikirləri, ayrı-ayrı sənətkarlara həsr etdiyi yazıla-

baycan oxucusuna demokratik fikirləri aşılıyırlar.

Sovet dönenin 70-80-ci illəri Azərbaycanda Ağacəfərin təbirinə desək, jurnalistikanın qızıl çəşəkləri, ən parlaq dövrüydü. Respublikamızın demək olar ki, bütün şəhər və rayonlarda qəzetlər nəşr olunurdu. Paytaxtda dərc olunan qəzetlərin tirajı 250-300 minə, hətta yarım miliona çatırı. Ağacəfər də o vaxtalar "Sovet kəndi" qəzetində çalışırı və əks-səda doğuran yazıları ilə oxucuların diqqətini cəlb edə bilirdi... Poeziyada olduğunu kimi, publisistikada da Ağacəfər bədii amalına sadıq qalır; dilə, sözə həssaslıqla yanaşır, lirik duyğular-dan məharətə istifadə edərək dolğun təsvirlər, canlı lövhələr yaradır.

Metbuat sehifələrində bizi əhatə edən ətraf mühitin qorunması haqda zaman-zaman yazılır, danişılır, "hə-yəcan təbili" çalınır. Cənki TƏBİƏT ədəbiyyat və incəsənətin əbədi mövzu menbəyidir. Əfsus ki, yaşadığımız zamanədə təbəti talayanlanın sayı, onu qoruyanlardan dəha çoxdur! Bir çox publisistik məqalələrində, o cümlədən "Cənub məşələrinin həyecanı" ekoloji-oçerkində Ağacəfər tekce ana təbiətin taleyindən narahatlığını dila gətirməklə kifayətlənmir, həm də mövzunun aktuallığını öne çəkərək milli təəssübəşlik hissini ilə qabardığı məsələnin na qədər ciddi olduğunu müvafiq qurumların diqqətine çatdırır. Yeri gəlmışkən qeyd edim ki, həmin oçerk 23 il əvvəl "Azərbaycan" ədəbi dərgisində də dərc olunub (2001, №9) Ağacəfər vətənpərvər ziyanı,

rında poetik DİL, bədii SÖZ Ağacəfər Həsənlinin ruhunu, mənəvi dünyasını əks etdirən şəffaf aynaya bənzəyir. Bu aynada onun özü və sözü ilə bərabər dünənimizin və bu günümüzün mənəvi mənzəresi, yaradıcı simalarının obrazları canlanır...

Ağacəfərin bələdçiliyi ilə Xalq şairi Məmməd Arazin: "Sen bölge şairi deyilsən, ölkə şairisən" dediyi Şəkər Aslanın, "Dağlar oğlu" romanının müəllifi Məmmədhüseyn Əliyevin, "Mənə vaxt verin" deyən, fəqət dünya-dan çox erken köçən Vəqif Hüseyinovun, AzTV-də "Hünər" in əsasını qoyan Məmməd Kazımın, bugünkü "nə-sildəşləri, tale ortaqları - Vəqif Bəhmənil, Adil Cəmil, Tofiq Nureli, Maarif Soltan, Əjdər Ol, Balayar Sadiq və neçə-neçə əhli-qələmlərinin söz dünyasına səyahət edir-sən..."

Ən maraqlı odur ki, mən Ağanın istə bədii, istə sənədlə publisistikada portret cizgilərini yaratdıqı yaradıcı simaların coxunu taniyram. Və onların çoxu bizim ortaqlıq dostlarımızdır. Ağacəfərin şair dostu Tofiq Nurielinin 70 yaşına həsr etdiyi məqalədə başlıqla çıxardığı "Sözünən "ağası" və "qara fəhləsi" fikrini isə elə onun özüne de şamil edirəm.

Xatirələr aynasında Ağa ilə Masallıda, Lənkəranda, Lerikdə unudulmaz görüşlərimiz, Bakıda "Mars" ədəbi dərgisində ciyin-ciyinə çalışdığımız günlər canlanır. İlk dəfə Ağa məni cənub bölgəsinin mədəni mərkəzi Lənkəranda Respublikanın əməkdar artisti, rəhmetlik Əli Salahlının yaratdığı "Muğam" teatrına aparıb. Əli

mübariz publisisttdır. O, nəinki ölkədə, respublikamızın hüdudlarından uzaqlarda gəzib-gördükərini, içinde olduğu hadisələrin mahiyyətini, qurbətdə yaşayan soydaşlarımızın həyat və fealiyyətini, bir sözə, təbiət, cəmiyyət, sənət həqiqətlərini oxucularla bölüşməyi özüne borc bilir.

klassik və müasir Azərbaycan şairlerinin şeirlərini əzberdən, həm də çox məhərətlə ifa edirdi. Onun şeiri YADDAŞI sanki özüyle əkiz doğulmuşdu... Əli özü də Ağacəfərin Mövlənə Füzuli sevgisinə, qüdrətli söz ustادının əksər qəzellərini əzberdən bildiyinə heyran idi. "Muğam" teatrında Ağacəfər çıxışına qeyd etdi ki, bütün söz məclisləri Füzuli kəlamları ilə açılmışdır və musiqinin müşayəti ilə dahi şairin qəzellərindən birini dedi. O gün mən də Ağacəfərin "Can böyük təslim aktıdır, bedəndən ağrıyla çıxır" mətəlli şeirini söyledim. Böyük zövq alırdım o məclisde Ağacəfərin bir çox şeirini ezbər söyləyəndən sonra Əli Salalı üzünü bize tutub erkələ dedi: "Ağanın qədrini bilin, bu kişi böyük şairdi..."

Etiraf edim ki, iyirmi il əvvəl mənim Bakıya gəlməyimin əsl səbəbkarı Ağacəfər Həsənli olub. Elə ona görə də özünü "əziyyətə" salıb, 55-60-65 illik yubileylərimin hem rəsmi, həm də bedli hissələrinə aparılıqlı edib...

Ağacəfər Həsənli Azərbaycan ədəbiyyatını bir sıra beynəlxalq tədbirlərdə uğurla təmsil edib. O, Qaracaoğlan poeziya festivalının qalibi, TURKSOY və "Qızıl kelime" (Azərbaycan) mükafatlarının laureati, Mahmud Kaşqarı adına Beynəlxalq Fondun baş məslehətçisidir.

50-dən çox kitabın müellifidir. Əsərləri dönyanın müxtəlif dillərinə tərcümə olunmuşdur. Müxtəlif ədəbi janırlarda yazılın yüzlərə kitabın redaktorudur. Göründüyü kimi, şair-publisist Ağacəfəri Həsənlinin ədəbi fəaliyyəti çoxşaxalıdır. Geniş diapoazona malik yaradıcılığı çoxcəhətli çalarları və mövzü rəngarəngliyilə işləyir...

...Deyirlər, insanın doğulduğu yer, fəsil, adı, soyadı onun xarakterinə və tələyinə təsir edir, hətta qədim inancalarla görə, onun geleçəyini müyyəyən edir. Bu mənəda ilin bahar çağları dəqəklər qoynunda dünyaya gələn Ağacəfər Həsənlinin adı ədəbi aləmdən məhsuldar və görkəmli qələm sahiblərinin cərgəsində çekilir. 70 yaşlı müdrik qələm dostuma nə arzulayardım. Özü bir şeirində deyir ki, heç kəs azadlığın tamını axıracan dadmir - yoxsa ağızının ləzzəti qaçardı... İlk növbədə mənim Ağaya arzum budur ki, ömrünən son anına qədər ağızının dadi-duzu qəçmasın.

Son olaraq qeyd edim ki, yarım əsrən çox yaradıcılıq yolu keçən Ağacəfər Həsənli bu gün Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafındakı xidmətlərinə görə "Xalq şairi" kimi yüksək fəxri ada layiq olan və bu adı özünün yorulmaz əməlləri ilə qazanan iciti-mai xadimdir.

Nurəddin ƏDİLOĞLU

Boğazın özü kimi, onun sahillərindəki əzəmetli mali-kanələr də göz oxşayır. Avropa və Asiya qitelerinin qo-vuşduğu şəhər olan İstanbulun ən mühüm mədəni irləri arasında müxtəlif dövrlərə aid olan bu tikililər fəqli memarlıq üslublarına malikdir. Həm Avropa, həm də Anadolu sahillərində yerləşən malikanələr ən yaxşı Boğazdan görünür. Bu mənzərəli evləri görməyin ideal yolu olan qayıq turları, şəhərin heyratımız mənzərələri ilə tamamlanan fəqli bir kruiz təcrübəsi təklif edir.

Cazibədar İstanbul

İstanbulun təcəssümü boyunca Boğaziçi şəhərin mərkəzi olmuşdur. 17-ci əsr və sonrasına aid olan "arxasını bağ-

İstanbul Su Yolu üzərində memarlıq möcüzələri: ikonik

Boğaziçi malikanələrini kəşf edin!

lara söykeyib, ayaqlarını dənizə uzadan" nefəs kəsən malikanələr Osmanlı tarixində fəqli bir dövredə işq salır. Sahibin statusu malikanələrinin yerini, eləcə də rəngini tənzimleyirdi.

Osmanlı dövründə qalma bu tikililər, ümumiyyətlə, köşə və iqamətgah (konak) üslubunda tikilmiş, iki və ya üç mərtəbəli, çoxlu otaq və böyük əraziyə sahibdir. Əksəriyyəti daş, kərpic və taxta (bağdadı) texnikası ilə tikilib, müxtəlif toxunuslarla Osmanlı memarlığının işarə edilir. Sahildəki yerləşməsinə uyğun olaraq, malikanələrin çoxunda qayıqlar üçün xüsusi portlar görmək mümkündür.

Dolmabahçe Sarayı, Çırağan Sarayı, Adile Sultan Köşkü, Beylerbeyi Sarayı və Kütüksu Köşkü bu gün Boğaziçi boyunca görünən ən görkəmli tikililər arasında olsa da, bir nöqtədə su yolunun hər iki tərəfində 300-dən çox malikanənin düzüldüyə güman edilir. Boğazda gezinti Avropa qitəsindən Ortaköy, Kuruçəme, Arnavutköy, Bebek, Rumelihisarı, Emirən, İstinyə, Yeniköy, Tarabya və Sarıyerde, Anadolu tərəfindən Kuzguncuk, Beylerbeyi, Çengelköy, Vaniköy, Kandilli, Anadoluhisarı, Kanlıca, Çubuklu, Paşabahçe və Beykozda heyratımız dərəcədə gözəl malikanələri üzər çıxır.

Bu binaların beziləri Cümhuriyyət dövründə tikilsə də, əksəriyyəti Osmanlı İmperiyası dövrünə aiddir. Günümüzə qədər gelib çatan bəzi tikililər konservasiya seyli ilə əvvəlki əzəmetinə qaytarılmış və otellərə, muzeylərə və ya möhtəşəm tədbir məkanlarına çevrilmişdir. Bir çox malikanələr hələ də İstanbullu ailələr üçün iqamətgah kimi xidmət edir.

İstanbulun Sakit Oasisi, İstanbul Boğazı

Təbii ki, Boğaziçini keçməyin mükemmel yolu qayıqladır, burada sahil boyu daş kimi düzülmüş malikanələri görə bilərsiniz.

İstanbulda qayıq turları adətən səs-küülü Kabataş və Eminönü məhəllələrindən bərə estakadalarından qalxır. Ümumiyyətlə qısa və ya uzun turlar olan bu qayıq seyahətləri ziyrətçilər arasında çox populyardır və məhdud vaxt erzində Boğazın və onun sahil zolağının gözəlliyyini dadmaq imkanı verir.

Başqa bir seçim, daha əvvəl və eksklüziv təcrübə üçün şəxi qayıq icarəyə götürmekdir. Yaz gəldikdə, Boğazın sahil xətti çəhrayı və bənövşəyi çalarlarda çičəklər ilə canlanır. Beykozdan Üsküdar və Kuzguncuk, Tarixi Yarımada vənənən Beşiktaş, Kuruçəme, Yeniköy və Rumeli Hisarıya qədər uzanan bu rənglər İstanbul malikanələrinin dramatik gözəlliyyini artırır.

Şəhərin Cazibə Mərkəzi

İstanbul sahinələri, eləcə də yerli və beynəlxalq turistlər üçün Boğaziçi sahilini şəhərin ən populyar yerlərindən bəzilərinə ev sahibliyi edir. Bu metropolun canlılığını vurğulayan parlaq və xoş atmosfer təqdim etməklə yanaşı, Boğaziçi sahilində əla balıq restoranları, möhtəşəm beynəlxalq və türk mətbəxi təqdim edən Michelin Ulduzlu məkanlar, mənzərəli kafelər və həttə müasir gecə klubları var. Boğazda gezinti həm də dadlı küçə qəlyanaltılarından tutmuş müsicişlərin eksprəmt konseretine qədər gözlənilməz təcrübələr də təqdim edə bilər.

Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük "Vətən Müharibəsi"ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistən tərəfindən töredilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə mühəribə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması

Nº 15 (2389) 3 may 2024-cü il

Azərbaycan tarixən özünün ordusu, əsgəri və döyüşən oğulları ilə düşmənə öz gücünü, qüvvəsini göstərib. Düşmən elə düşünüb ki, balaca, kiçik dövlət ol-duğu üçün Azərbaycanın ərazisini işgal edəcək və burda özünə əbədi bir rəhatlıq tapacaq. Təbii ki, bütün bunlar bizim düşmənlərimizin xülyalarıdır. O xülyalar ki onlar həmişə Azərbaycana yağılı tikə ki-mi baxıblar, onu işgal etmək istayıblor, kabab iyinə gəliblər və axırda da başla-

ki, BMT-nin dörd qətnaməsi ali qurumlar tərəfindən icra edilsin. Amma ali qurumların qulaqları kar oldu, gözleri kor oldu və dilləri də lal oldu.

Sadəcə olaraq, ATƏT, BMT bu problemi dondurub və bizim başımızın altına yastıq qoyurdular. Üstəlik də ermənilər tez-tez atəşkəsi pozur, dinc sakinləri güllə-barana tutur və əhalinin sıx olduğu yerlərə ağır silahlardan atış açırlar. Bütün bunlar hamisi Azərbaycanın səbr kasasını doldurdu. Ali

Orodusunun ilk zərbəsində başını itirən erməni əsgərləri çəş-baş qaldılar. Ona görə çəş-baş qaldılar ki, onların arxasında duran qüvvələr və onları arxayın edən böyük güclər ermənilərə bu anlarında, bu dəqiqələrdə kömək edə bilmədilər. Onlar elə fikirləşirdilər ki, 2016-cı ilin aprel döyüşlərində olduğu ki-mi bir neçə gündən sonra havadarları, daha doğrusu, Fransa və digər Avropa ölkələri prezident İlham Əliyev və təzyiqlər edəcək və döyü-şü saxlayacaq.

iCID AZƏRBAYCAN ƏSGƏRİ!

rını, canlarını qoyub bu torpaqda it kimi gəbəriblər.

Heç kimə sərr deyil ki, Azərbaycanın digər ölkələrin ərazisində heç vaxt gözü olmayıb. Amma bayaq dediyi-miz kimi, bizim torpaqlarımızda çoxlarının gözü olub. Yəni onlar həmişə fürsət axtarıblar ki, bu yağılı tikənin bir hissəsini qoparsınlar, ərazilərimizi işgal eləsinlər. Ermənilər də 1992-ci ildən 20 faiz torpaqlarımızı və ərazilərimizi işgal etd, öz havadarlarının köməyi ilə 30 il bu torpaqları nəzarət altında saxladı. Aydır ki, Azərbaycan heç vaxt işğalla barışa bilməzdə və ilk növbədə bunu sülh yolu ilə həll etmə-yə çalışdı. Düz 30 il ən mötəber kürsülərdə Azərbaycan öz torpaqlarının geri qaytarılması üçün dünyaya haqq-səsini ucałtdı və tələb etdi

Baş Komandan, prezident İlham Əliyevin əmri ilə 2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan Ordusu bu hücumların qarşısını almaq üçün əks hücumu keçdi.

Füzuli və Cəbrayıllı istiqamətində ağır döyüşlər başla-di. Artıq sentyabrın 30-na ki-mi Füzulinin və Cəbrayıllı 6 kəndi erməni işgalindən azad olundu. Üstəlik də ermənilərin 30 il kimi yaratdığı "Ohanyan səddi" darmadağın edildi. Çünkü ermənilər elə fikirləşirdilər ki, bu müdafiə xəttini Azərbaycan Ordusu yara bilməyəcək, çoxlu itkilər verəcək və geri çəkiləcək.

Amma Azərbaycan Ordusu bütün gücü ilə əks hücumu keçdi, o müdafiə xəttini yardım və demək olar ki, az itki ilə böyük qələbənin başlanğıcını qoyma. Azərbaycan

Amma həmin günlərdə xarici mətbuata müsahibələr verən Cənab Prezident bildirdi ki, heç bir təzyiq, heç bir hədə-qorxu bizi hücumdan saxlaya bilməz. Bəli, bu həqiqətən də belə oldu. Artıq Cəbrayıllı şəhəri erməni işgə-lindən qısa zaman kəsiyində azad edildi. Füzulinin əksər kəndləri yağılardan temizləndi.

Sürətli əks-hücum nəticəsində ermənilərin ağlına gəlməyən Hadrut şəhəri və ətraf kəndlər Azərbaycan ordusunun əlinə keçdi. Sürətli hücum erməniləri tamamilə çəş-baş salmışdı. Və onlar çıxış yolunu bir-bir döyüş mövqelərini tərk etməkdə göründülər.

Artıq Hadrut azad ediləndən sonra Füzuli şəhəri də erməni işgalçılarından xilas edildi. Və həmin azad olunmuş şəhərlərdə və qəsəbələrdə Azərbaycan bayrağı ucaldıldı. Düzdür, Füzulidə elə bir tikili tapılmadı ki, əsgərlərimiz bayraqımızı ora sancınsın.

Çünki vəhşi erməni ordusu bir bina belə salamat qoymamış, ya onları söküb aparmış, ya yandırmış, ya da tamamilə küle döndərmişdi. Bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev də de-mişdir ki, Füzulidə bir salamat bina yox idi ki, bayraqımızı ora sancınsın. Bu məlumatı mənə verəndə mən də dedim ki, bayraqı uca bir zirvəyə sancın. Və əsgərləri-

miz də o bayraqı uca bir zirvəyə sancıdlar.

Həmin günlərdə Prezident, Ordu və Xalq bir yumruq kimi birleşmişdi. Onu da qeyd edək ki, bu sətirlərin müəllifi də 2020-ci il sentyabrın 30-da Füzulidə döyüş mövqeyində idi. İnanın, həmin günlər bütün xalq Füzuli Diaqnostika Mərkəzine gəlir, yaralı əsgərlərimizə kömək edir, herbi hissələrə yola düşən maşın karvanlarında olan əsgərlərimizə ərzaq, palta, siqaret və digər qida məhsulları verirdilər. Bu anları seyr etmək həm gözəl idi həm də çox kövrək. Çünkü həmin əsgərlərimiz maşın karvanlarından bir başa döyüş mbvqeyinə yollanırdılar. Amma onların üz-gözündə qətiyyən qorxu-he-yecan, kədər yox idi. Onların üz-gözündə cəngavərlik, mərdlik, döyüş ruhu hiss olunurdu.

Əsgərlərdən biri mənim kövrəldiyimi görüb dedi ki, əmi, kövrəlmə, biz gedirk torpağımızı azad etməyə. Biz gedirk erməni işgalçılارını öldürməyə və biz gedirk Azərbaycan Bayrağını azad olunacaq torpaqlarımıza sancımağa.

Və elə də oldu. Bir necə gündən sonra Qubadlı, Zəngilan və noyabrın 8-də isə Azərbaycanın üzük qası

olan Şuşa şəhəri işğaldən azad olundu. Onu Ali Baş Komandan, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu gerçəkləşdirdi. Və 44 günlük ikinci Qarabağ savaşında Azərbaycan ordusu dünya tarixində görünməyən bir qələbə yazdı. O qələbə Şuşada yazıldı. Şuşanın alınması ilə ermənilərin beli qırıldı və onlar məcbur olub 10 noyabr Bəyannaməsinə imza atıldılar.

İmza atdlar ki, təslim olurlar. Ermənistən baş naziri bu Bəyannaməyə imza atanda təbii ki, özlərinin yeganə xilas yolunu tapdilar. Əks təqdirdə Laçın dəhlizi Azərbaycan ordusunun nəzarəti altındaydı və bir neçə saatdan sonra ordumuz Xankəndinə girdi. Üstəlik də ermənilərin 15 minlik əsgəri mühəsirəyə düşmüdü. Yəni onlar çox ağır bir vəziyyətdə idi. Müzəffər Azərbaycan Ordusunun bu həmləsin-dən sonra imzalanmış Bəyannaməyə uyğun olaraq Ağdam, Laçın və Kəlbəcər sonradan Azərbaycana qaytarıldı. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, daha doğrusu, 20 faiz işgal altında torpaqlarımız azad edildi və bərpa olundu.

Faiq QISMƏTOĞLU

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MEDİANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MƏLİYYƏ YARDIMI İLƏ**

"XƏZƏR-AUDİT 2019"
 Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti
 VÖEN: 1903868641
 İcaz: № AT/184, 06.03.2024
 Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Ş.Mehdiyev küçəsi, 271
 Telefon: İş: (012) 5331960; mobil: (050;070) 6607050

"15" aprel 2024-cü il

MÜSTƏQİL AUDITOR
HESABATI

Rəy

Man "Dostlar MM Kredit İttifaqı" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin (VÖEN 7500296931) 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini hesabatdan, məcmu galirlər hesabatdan, kapitalda döyişikliklər hesabatından və göstərilən tarixdə başa çatan il üçün pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatından, habelə uçut siyasiyinin əhəmiyyətli prinsiplərinin qısa təsviri da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarına edilən qeydlərdən ibarət maliyyə hesabatlarının auditini aparmışam.

Hesab edirəm ki, əlavə edilmiş maliyyə hesabatının İttifaqın 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə maliyyə nəticələrini və göstərilən tarixdə başa çatan il üçün pul vəsaitlərinin hərəkətini. Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə adalılıks etdirir (və ya düzgün və adalılıks təsəvvür yaradır).

Rəy üçün asaslar

Man auditi Beynəlxalq audit standartlarına (BAS) uyğun aparmışam. Bu standartlar üzrə monim məsuliyyətim əlavə olaraq hesabatumin "Maliyyə hesabatlarının auditini üçün auditorun məsuliyyəti" bəlməsindən təsir edilir. Man Azərbaycan Respublikasındaki maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normaların tələblərinə uyğun olaraq İttifaqdan asılı deyiləm və man digər etik əhdətlərimi bu tələblərə uyğun yerinə etmişəm. Man hesab edirəm ki, əldə etdiyim audit səbutları rəyimi asaslandırmış üçün yetərlidir və münasibdir.

Maliyyə hesabatlarını görə rəhbərliyin və iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan əhəmiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının BAS (Beynəlxalq maliyyə hesabatları standartlarına) uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, dələduzluq və ya sahvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı məsuliyyət hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nazara sistemini təsliyinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik İttifaqı ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdan başqa mənəsib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik İttifaqın fasılısız əhəmiyyətli göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasılısız əhəmiyyətə aid olan məssələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühəsibat uctutunun fasılısız əhəmiyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan əhəmiyyətli şəxslər İttifaqın maliyyə hesabatlarının verilmə prosesində nazarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Monim möqsədlin maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, dələduzluq və ya sahvlər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığını daşı kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olaraq auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək seviyyəsində, lakin o zamanat vermər ki, əhəmiyyətli təhrif mövcud olduqda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış audit onu həmşə aşkarlayır. Təhriflər dələduzluq və ya sahvlər nəticəsində yaranan bilmər və ayrınlıqla yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qorularına təsir etmə ehtimalı olduğunu həldə, əhəmiyyətli hesab edir.

"XƏZƏR-AUDİT 2019"
MMC-nin direktor-auditoru:

R.A.Musayev

Forma 3

Kredit İttifaqının adı: DOSTLAR MM Kİ
Hesabat dövrü: 01.04.2024
Hesabatın tərtib edilmə tarixi: 05.04.2024

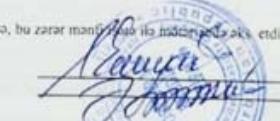
Balans

BALANSIN MADDOLÖRİ		Məbləğ
AKTİVLƏR		
Öhdəliklər		
1 Nəğd pul		1150
2 Bank hesabları		48
3 Kreditlərin cəmi		166265
4 Xüsusi ehtiyat fondu		0
5 Xalis kreditlər (kreditlər əksilərin "Xüsusi ehtiyat fondu")		166265
6 Dövlət qiymətli kağızları		
7 Əsas vəsaitlər		
8 Hesablanmış faizlər		14
9 Digər aktivlər		0
10 Aktivlərin cəmi:		167477
PASSİVLƏR		
11 Alınmış kreditlər		0
12 Ədəniləçək faizlər		
13 Digər öhdəliklər		2299
14 Öhdəliklərin cəmi:		2299
Kapital		
15 Nizamnamə kapitalı		97542
16 Hölgəndürüməsi mənfəti (zarar)		67636
16.1 Kəpmiq illərin xalis mənfəti (zarar)		65283
16.2 Cari illərin xalis mənfəti / zararı		233
17 Kapitalın cəmi:		165178
18 Passivlərin cəmi:		167477

* Kİ zararla işləyənə, bu zarar mənfəti ilə hədəfənə dəks etdirilməlidir

İdarə Heyətinin Sədri:
İdarə Heyətinin müsul üzvü:

(Məmmədov Elman Həmid)
(Hacıyev Ələqə Sədiman)

Elman Hamed Mamedov
Məmmədov Elman Həmid
(Hacıyev Ələqə Sədiman)

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində
yığılıb sehfələnmiş və "Son dakika" MMC
Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müelliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməye bilər.

Forma 4

Kredit İttifaqının adı: DOSTLAR MM Kİ
Hesabat dövrü: 01.04.2024
Hesabatın tərtib edilmə tarixi: 05.04.2024

Mənfət və zarar haqqında
Hesabat

Maddələr	Hesabat rübü	(manatla) İlin avvalindən hesabat rübü daxil olmaqla
1. Faiz galirləri cəmi:	7533	7533
a) verilmiş kreditlər üzrə	7533	7533
b) Dövlət qiymətli kağızları üzrə		
2. Fai xərcləri cəmi:	0	0
a) kreditlər üzrə	0	0
b) digər	0	0
3. Xalis faiz galiri (zarar) (1-ci satır çıxılsın 2-ci satır)	7533	7533
4. Qeyri-faiz galirlərinin cəmi:	415	415
a) qeyri-adlı galirlər		0
b) digər galirlər	415	415
5. Qeyri-faiz xərclərinin cəmi:	5595	5595
a) əmək haqqı və ona bərabər tutulan xərclərin cəmi	4941	4941
b1) əmək haqqı və əlavələr	4050	4050
b2) mükafatlar		
b3) sosial təmin xərcləri	891	891
b4) kompensasiya və müavinişlərin digər növləri		
b5) əsas vəsaitlərlə bağlı xərclər	0	0
b6) icarə haqqları		
b7) amortizasiya		
b8) əsas vəsaitlərlə bağlı digər xərclər		
c) əməliyyat və komisyon xərcləri	12	12
d) digər xərclər	642	642
6. Əməliyyatlarından daxil olan mənfət (zarar) (3-cü satır üstəgəl 4-cü satır çıxılsın 5-ci satır)	2353	2353
7. "Xüsusi ehtiyat fondu"nın yaradılmasına ayırmalar (xərclər)		
8. Vergilər çıxılanlardak mənfət (zarar) (6-ci satır çıxılsın 7-ci satır)	2353	2353
9. Mənfətdən ödənilən vergilər		
10. Vergilər çıxılanlardan sonra xalis bülşədürülməmiş mənfət (zarar) (8-ci satır çıxılsın 9-cu satır)	2353	2353

İzahat: 8-ci satır üzrə zarar yaranarsa, bu məbləğ 10-su satr köçürülür

İdarə Heyətinin Sədri
İdarə Heyətinin müsul üzvü:

Aktrisa:

"Dedilər ki,
teatr aktyoru
olma"

məndən böyük insanlarla
məsləhət etdim, onlar dedi-
lər ki, sən kino aktrisası-
san. Teatr aktyoru olma,
elə kinoda davam et. Akt-
yor həm teatrda, həm də ki-
noda çalışanda enerjisi tü-
kenir və yaxşı rol ifa ede
bilmir. Bir neçə tanınmış
aktyor mənə belə dedi".

Aktrisanın bu sözlərinə
aparıcı Mətanət Əlverdiyeva
etiraz edərək, teatrda və
kinoda unudulmaz roller ifa
edən korifey sənətkarları
mənən adlarını çəkib.

Əntiqə

Aktyor:

"Biz ayrılmamışq, amma..."

Gənc aktyor Murad
İsmayılin aile həyatı
ilə bağlı açıqlaması
diqqət çəkib.

Adəlet.az xəber verir
ki, o, heyat yoldaşı Ülviiyə Xəlilbəyli ilə mü-
nasabətine efirdə aydınlaşdırıb.
"Biz ayrılmamışq, am-
açq axırıncı dəfə bu haqda açıqlama verirəm ki, ayrılmamışq,
sədəcə Instagram hesabında bir-birimizi izləmirik".

Əntiqə

Məmmədova Elminaz Tapdıq qızının adına verilmiş
şəxsiyyət vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Binəqədi DB ASC səhmdarlarının nəzərində!

Binəqədi DB ASC səhmdarlarının icası 15 iyun 2024-cü
ildə keçiriləcək. Gündəlik məsələlər:

- İdarə Heyəti sədrinin hesabatı
 - Təftiş Komissiyasının hesabatı
 - Maliyyə hesabatının təsdiqi
 - İdarə Heyəti sədrinin seçilməsi
 - Müşahidə Şurasının seçilməsi
 - Təftiş Komissiyasının seçilməsi
- Səhmdarların icası Binəqədi DB ASC-də keçiriləcək.

Ünvan: Şamaxı şəhəsi, Mexkolan qəsəbəsi,
Binəqədi DB ASC

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil ABBAS

Baş redaktor:

İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində
yığılıb sehfələnmiş və "Son dakika" MMC
Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müelliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməye bilər.

KAPITAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.

kod: 200112 h\h

Müxbir hesab: 0137010001994

S.W.I.F.T. Bik: AIBAZ 2xhesab N:

3807001941100451